...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 226 (10287) | 1963 оной сентябриин 24, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ВЦСПС-эй Президиумдэ

Завкомой хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгтэб...

Урдаа табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ талаар Ленинградай үнгэтэ металл болбосоруулдаг заводой завком (түрүүлэгшэнь В. И. Цветков) ехэ амжалта туйлаа. Завком хадаа профсоюзна эдэбхитэдые хүдэлмэридөө хабаадуулалсан үйлэдбэриин түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө коллективые элсүүлэн эмхидхэнэ, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалай болон ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна.

Энээн тухай ВЦСПС-эй Президиумэй заседани дээрэ хэлэгдэһэн байха юм. Энэ заседани дээрэ тус заводой профсоюзай комитедэй дүй дүршэл тухай асуудал хаража үзэгдэһэн байгаа.

Завод жэгдэ һайнаар хүдэлмэрилдэг, продукци улам ехээр гаргадаг. Ленинградай металлургнуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ II кварталай тү... ша соо түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Социалис уялгануудай дүүргэлтын дүнгүүд энд... үдэр бүри гаргагдадаг. Шэнэ техникэ болон тех... нологи хэрэглэхэ талаар заводто олон юумэ хэгдэ... хэй. Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар проф... союзай организаци ехэ юумэ хэдэг. Завкомой үү... хэлээр коммунис ажалай 20 һургуули байгуула... даа. Предприятиин хэрэг хүтэлбэрилгэдэ завко... ажалшадые олоор хабаадуулдаг.

Ленинградай үнгэтэ металл болбосоруулдаг заводой завкомой ажал ябуулгые ВЦСПС-эй Президи... ум һайшаагаа. Завкомой хүдэлмэритэй бүхы проф... союзна организацинуудые үргэнөөр танилсуулха гэжэ шиидхэгдээ.

(ТАСС).

...ОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

...й хүтэлбэрилэгшэд ядерна ...нүүдые хорихо тухай үшөө ...нэгашье мэдүүлгэ толило...ла, зүгөөр коммунистнуудай ...хы хүн түрэлтэнэй үмэнэ ...тухарһанаа, билдагуушалга ...а тэдэнэр сагааруулжа ша-

...дээрэ буу зэбсэггүйгөөр, дай ...р амгаланаар һууха гэ... гаргажа, общественэ ажа... дайн байлдаае зайсуулха ...ун түрэлтэнэй хэтэ холоһоо ...үсэжэ ябаһан эрмэлзэлгые ...нууд-ленинецүүд элирхэй...үүлһэн байна. Энэ агуухэ ...бэелүүлхын түлөө комму... шууд сэхээр тэмсэхэдээ, ...хэй дээрэхи үргэн олонии...нгөө тугые тойруулан нэ... Энэ тэмсэл ангиин тала ...болиһон ябадал гэһэн хэ...р Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ...хэлэдэг. Теэд тус тэмсэл ...тала харалсахаяа болиһон ...шэ, харин пролетариадай ...хы ажалшадай ангиин аша ...арадуудай социальна болон ...ьна сүлөөрэлгын зорилго-...хүсэдөөр тааралдана. Иимэ ...империализмда эсэргүү хү-... байдалые бэхижүүлнэ, им-...мые һуларуулна.

...лизм буу зэбсэгтэ түшэг-...лэ эзэрхэжэ байдаг. ...эг хуряалгые туйлаха гээ-...эг түримхэй империалис ...тэ сохилто үгэһэн ушар бо-...на. Буу зэбсэг хуряахын ...уу зэбсэггүй дэлхэй дээрэ ...түлөө тэмсэл хадаа импе-... эсэргүү, тэдэнэй бэелүүл-...эг түримхэй политикада ...тэмсэлэй шухалын шухала ... нэгэн болоно гэжэ ойлго-...р бэшэл.

...й хүтэлбэрилэгшэд энээ-...тоогүй хэбэртэй янза гарга-...нэр буу зэбсэг хуряахын ...сэлые пацифис үзэл ба-...та гэһэн хэбэртэйгээр ха-...зорюута оролдоно, тиигэжэ ...эй ангиин шэнжэ шанарые ...оно. Тиихэдээ, буу зэбсэг ...асуудал шиидхэхые хама-...үндэ үргэн олон ажалша-...эдэг байһан баримтые хэ-...үй.

...хэлэбэл, Хитадай теорети-... бодомжолгонууд тэдэниие ...бусайданги замда оруулна, ...аа гарахань бэрхэтэй. Тэ-...домжын ёһоор имагтал им-...мые усадхаһанайнгаа һүү-...н байлдаа зайсуулха, буу ...ряаха аргатай болохо бай-... Теэд империализмые ...н тулада хүдэлмэришэн ...ониитэ арад зон тэрэнэй ...тска үндэһэ һууриие һу-...зэргэтэй. Зүгөөр Хитадай ...лэгшэд энэ тэмсэлые па-...гэжэ дээрэлхүүгээр нэрлээд, ...гүй гарадаг байна. Мүнөө ... империализмда эсэргүү ...хэ бодото замуудые ойлго-...агүй гү, али ойлгохые хү-... дээрэһээ Хитадай хүтэлбэ-...эй иимэ таарyyгүй хараа бо-...жалан гарана. Империализ-...энөөр усадхаха тухай тэдэ-...рмэ революционно үгэнүү-...аралдахадаа. үнэндөө дэл-...ализмын хүсэндэ хүдэлмэ-...нгиин, национально-сүлөө-...үдэлөөнэй хүсэндэ этигэлэг-...лэй үедэ тохёолдолог бэр-...үдһээ айлаг байһанаа эдэ ...р далдална гээшэ.

...хараа бодолдо үндэһэлөөд ... Хитадай хүтэлбэри га-...олитическэ шухалын шу-...асуудалнуудаар, тэрэ тоодо ...г хуряаха асуудал шиидхэ-... боломжо тухай асуудалаар ... хэһэн байна. Энэнь гай-...е бэшэ.

...үе сагта буу зэбсэг хуряа-...л шиидхэлгэ—бодотоор бэе-...эр зорилго гэжэ дэлхэйн ... хүдэлөөн тоолоно. Буу ...ряаха ябадал туйлаха ар-...һые бүри научна комму-... үндэһэ һуури табигшад. ...үмбэрсэг дэлхэй дээрэ ...шын үргэлжэдөө эзэрхэжэ ...е сагта, урид хараһан бай-...3 ондо, үнгэрэгшэ зуун ...ушын дүрбэнэй нэгэ ху-...ропын эрхэ байдалые шэн-...үүлхадаа. буу зэбсэгэй угаа ...тэгдэжэ байһан тухай, ...гтэ зэһэнги бэлэн байлгын ...гуухэ гүрэн бүхэнэй ну-...хижа гараха гэһэн эрмэл-...ай Ф. Энгельс бэшээ һэн. ...хэтэй байдалһаа дэлхэй ...өө үзэгдөөгүй һандаралта ...а гарахаһаа ондоо арга үгы ...?» гэжэ тэрэ асуугаад, ...харюусаа һэн: «Буу зэбсэг ... байбал, эб найрамдалые ...гаар хангаха аргатай... ...баталан хэлэнэб».

...умэндэ үндэһэлэн Ф. Эн-...ээ тобшолол хэһэн бай-...агай түрүүндэ юундэ үндэһэлөөб гэхэдэ, «бүхы оронуудтахи үргэн олон хүн зон буу зэбсэг хуряахые уряалдаг болоо. Юуб гэхэдэ солдадуудые олоор эльгээхэ, налогуудай эхэнхи хубииень түлэхэ уялга имагтал тэдэндэ даалгагдадаг байна бшуу» (К. Маркс ба Ф. Энгельс. Зохёолнууд, II хэблэл, 22-дохи томой 387-дохи нюур).

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ хаража үзэхэдэ буу зэбсэг хуряаха асуудал үргэн олон арад зоной аша туһатай сэхэ холбоотой, тиимэһээ угаа ехэ политическэ, тиимэ болохолоороо, ангиин шанартай асуудал болоно гэжэ Энгельс тоолодог байгаа. Эдэ бүгэдэ хадаа эгээн лэ үнэн сэхэ марксистнууд гээшэбди гэжэ өөһэдыгөө харуулха дуратай Хитадай «теоретигүүдэй» буу зэбсэг хуряаха тухай хэлэдэгтэ орходоо тад ондоо байнал даа.

Буу зэбсэг хуряахын, эб найрамдал хангахын түлөө амжалтатайгаар тэмсэхэ эрхэ нүхэсэл манай үе сагта хэмжээлэшэгүй ехэ болоо. Хүн зониие олоор хюдаха зэбсэгэй бии болоһонһоо уламжалан, буу зэбсэг хуряалга олониитын үмэнэ ёһотойл шухала зорилго болгожо табигдана. Бүхы оронуудай хүдэлмэришэн ангиин хүсэн, буу зэбсэг хуряахын, эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэлшэдэй хүсэн хэдэн оло дахин ехэ болоо. Эдэ хүсэнүүд дэлхэйн социалис системын түгэлдэр хүсэ шадалда түшэглэнэ; эдэниие мүнөө үе сагай эгээн лэ нүлөө ехэтэй политическэ хүсэн болгошо уласхоорондын коммунис хүдэлөөн толгойлно. Буу зэбсэг хуряаха тухай эрилтые хэдэн арбаад эб найрамдалда дуратай гүрэнүүд, национальна-сүлөөрэлгын түлөө тэмсэл хэжэ байһан арадууд, профсоюзууд, олон политическэ партинууд болон демократическа организацинууд дэмжэнэ.

Дайн болохо гү, али үгы гү, буу зэбсэг хуряалгые туйлаха аргатай гү, али үгы гү гэһэн асуудал мүнөөнэй иимэ эрхэ байдалда империалистнуудһаа дулдыдахаһаа гадна, харин арадуудһаа өөһэдһөөнь, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдһээ, тэдэнэй хэдэг тэмсэлэй эдэбхи болон далайсаһаа бүри ехээр дулдыдаха гэжэ ойлгосотой.

Империализм бии байһан сагтаа эзэрхэг түримхэй шэнжэ шанартай, доторoo зүрилдөөтэй зандаа үлэхэ, тэрэ дайнай аюул тохёолдуулжа болохо гэжэ тон ойлгосотой. Энээн дээрэһээ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дайн зайлашагүй болохо гэжэ баталан хэлэдэг байна бшуу. Коммунистнууд иимэ хооһон үзэл баримталһан хараа бодолтой байжа шадахагүй. Дэлхэйн шэнэ дайнда эсэргүүсэн, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл хүнгэн хэрэг бэшэ гэжэ бидэнэр ойлгонобди. Зүгөөр бидэнэр энэ түүхэтэ зорилгые шиидхэхын тулада арга боломжонууд бии гэжэ элеэр харанабди, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэдэ эсэргүүсэн, дэлхэйн шэнэ дай зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ арадуудые элсүүлэн эмхидхэхын тулада бидэнэр бүхы шухала юумэ хээбди, хэжэшье байнабди.

Политическэ хооһон үгэ буляалдаа гаргахын тулада буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудые хэрэглэхэ гэһэн һэдэлгэ КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд һүүлэй үедэ хэдэг болоо. Энээниие хэрэгсээнгүй гаража болохогүй байна.

1960 ондо Москвада болоһон зүблөөнэй Мэдүүлгэдэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд бусад ахa дүү партинуудтай хамта гараа табяа һэн. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай Советскэ дурадхалнууд энэ мэдүүлгэ соо дэмжэгдэһэн байгаа. Гэбэшье энээнэй һүүлээр уданшьегүй Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хадаа буу зэбсэг хуряалга бүтэхэгүй хооһон хэрэг гэжэ соносхоод, эдэ дурадхалнуудта эсэргүү кампани эхилээд, мүнөө тэрэниие хэдэн жэлэй турша соо үргэлжэлүүлжэ байна. Ядерна зэбсэг хүсэдөөр хорихо ба усадхаха, тэдэниие ошохо газартань хүргэдэг бүхы оньһо түхеэрэлгэнүүдые усадхаха программые КНР-эй правительство 1963 оной июлиин 31-дэ бүгэдэндэ дуулдахаар, тангариглан соносхожорхиһон байгаа. Энэ программань урда тээнь оруулагдаһан советскэ дурадхалнуудһаа тэрэ хэбээрнь суглуулагдан абтаһан гэжэ дэлхэйн олониитэ харахадаа ехээр гайхаһан байна. Тиихэдээ советскэ дурадхалнуудые «бүтэхэгүй хооһон хэрэг» гэжэ бүри һаяхан болотор Пекиндэ нэрлэдэг байгаа бшуу.

КНР-эй правительство ямар зорилгоор мүнөө иимэ программа дурадхааб гэһэн асуудал гараха ёһоорооо гараһан байна. Туршалгануудые хорихо тухай договорто ядерна зэбсэг хорихо, усадхаха тухай эрилтые зүрюүгээр табихые оролдоходоо Хитадай хүтэлбэрилэгшэд иимэ мэхэ гаргаһан байгаа гэжэ мэдэжэ ядахаар бэшэ юм. Зүгөөр энэ мэхэ гохонь буруу һүрөө. Ядерна зэбсэг хүсэдөөр хорихо, усадхаха зорилгодо иимэ зэбсэг туршалгые зогсоохо гээшэ харша бэшэ, харин хүсэд таарyy гэжэ политикые һайнаар мэдэдэгшьегүй хүнэй ойлгожо ядахаар бэшэ байна.

Харин КНР-эй правительство сентябриин 1-дэ шэнэ мэдүүлгэ хэхэдээ, үнэндөө хэлэһэн үгээ дахяад буруушаажа ороһон байна. Мүнөө, Хитадай правительство хадаа ядерна зэбсэг хуряаха талаар советскэ дурадхалнуудһаа абажа, өөрынгөө тангариглан соносхоһон программаяа дурдангүйгөөр, харин «хорото газуудые хэрэглэлгые хориһон шэнгеэр» ядерна зэбсэг хэрэглэлгые хорихо тухайл хэлэжэ ороһон байна. Тиигэжэ, Хитадай правительство ядерна зэбсэг бүтээхэеэ болихо, тэрэнэй нөөсэнүүдые, тэдэниие ошохо газартань хүргэхэ оньһо түхеэрэлгэнүүдые усадхаха гэһэн урдынгаа эрилтэнүүдые арсажа оробо гээшэ.

Ядерна зэбсэг хэрэглэлгые хорихо тухай асуудал табилга мүн лэ шэнэ зүйл бэшэ юм. Энэ дурадхалые Советскэ Союз, бусад олон гүрэнүүд үнинэй оруулдаг, тэрэниие хамгаалдаг. Ядерна зэбсэг хэрэглэлгые хорихо тухай уласхоорондын хэлсээ баталха шухала байһан тухай шиидхэбэриие социализмын оронуудай, Ази, Африкын, Латиин Америкын оронуудай хамтын хүсэлэл оролдолгын ашаар ООН-ой Генеральна Ассамблей бүри хоёр жэлэй урда тээ баталан абаа һэн. Иимэ хэлсээн баталагдаад байгаа һаа, туһатай хэрэг болохо байһаниинь сохомтой. Гэбэшье иимэ хэлсээ баталха зорилгые туршалгануудые хорихо тухай баталагдаһан договорто эсэргүүгээр табижа, тэрэшэлэн буу зэбсэг хуряахын түлөө бүхы тэмсэлые энэ зарим зэргын хэмжээнүүдээр хизаарлажа болохогүй байна.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө бодото һанаашалгые имагтал далдалхын тулада заримдаа буу зэбсэг хуряаха тухай дурдадаг. Тиимэһээ тэдэнэртэ буу зэбсэг хуряаха ямаршье программа үгы, энэ угаа ехэ зорилгын түлөө тэдэнэр тэмсэдэггүй, тэмсэхые хүсэдэггүй гээшэ ха.

II.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договорые «зүбтүүлхын» (энэ договорые зүбтүүлһэнэй хэрэггүй ха юм!) тулада Советскэ Союз Хитад тушаа ямаршьеб даа «хардалга гүрдэлгэ» хээ гэжэ Хитадай правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Эндэ юун тухай хэлэгдэнэ гээшэб? Харин ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорые Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй яахадаа буруушааһаниинь манай августын 21-нэй мэдүүлгэ соо бодотоор элишэлэгдэһэн, өөһэдын атомна бомботой болохые тэдэнэй эрмэлзэдэг байһаниинь харуулагдаһан байна бшуу. Энэ тобшололые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд зүбшөөнэгүй. Сентябриин 1-дэ хэһэн мэдүүлгэ соогоо «энеэдэтэй тулюур» гэжэ нэрлэһэн байна. Тиигээд бидэндэ үгэһэн харюугаа шанга болгохын тула Хитадай үльгэр домогһоо эшэ татана: «хүн бүхэн өөрын хүсэл эрмэлзэлгэтэй байдаг, томошуулай хэжэ байһан юумэндэ багашуулай атаархаһанай хэрэггүй».

Ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорто эсэргүү дай Пекинэй «томошуулай» хэжэ ороһоноймь шалтагаан тухай үшөө дахин тогтохо шухала болоно. Энээн тушаа тэдэнэй шэнэ мэдүүлгэ соо юун гэжэ хэлэгдэнэб? Үнэндөө энэ мэдүүлгэнь манай хэһэн тобшололнуудые батадхажа үгэнэ, өөрынгөө орониие ядерна зэбсэгтэй болгохые эрмэлзэдэг дээрэһээ туршалгануудые хорихо тухай договорые буруушааһан хараа бодол КНР-эй правительство баримтална гэжэ үшөө дахин гэршэлэн харуулна. Договор хадаа имагтал гурбан гүрэнэй атомна болон водородно зэбсэгтэй «байлгые» батадхана, «Советскэ Союзһаа бэшэ, бусад социалис оронуудые хизаарлана, эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудые хизаарлана» гэһэн хэбэртэй баталамжанууд Хитадай мэдүүлгэ соо дахяад дабтагдаһан байха юм.

«Гансаараа» ядерна зэбсэгтэй байха эрмэлзэлгэ тухай асуудал Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө хамагай түрүүндэ муу һанаатайгаар табигдаһан байна. Тиихэдээ социалис гүрэн болгошо Советскэ Союз империалис гүрэнүүдтэй—Америкын Холбоото Штадуудтай болон Англитай адлидхагдаһан байна. Совет гүрэнэй мэдэлдэ байһан ядерна зэбсэг хэндэ туһатайб, тиихэдэ империалистнуудай ядерна зэбсэгүүд хэндэ алба хэнэб гэжэ социалис хани нэгэдэлэй оронуудай арадууд, дэлхэйн бүхы арадууд һайн мэдэнэ.

Зүгөөр хэрэг ушар энээгээр хизаарлагданагүй. «Гансаараа» ядерна зэбсэгтэй байха эрмэлзэлгэ тухай Хитадай хүтэлбэрилэгшэд яахадаа дурданаб гэхэдэ, ядерна зэбсэгтэй байха эрхэеэ үндэһэлэн баримталхын тулада энээн тухай дурдана гээшэ. Мэдүүлгын авторнууд хадаа социалис болон эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай зүгһөө хэлэхые дэмы һэдэнэ. Атомна зэбсэгтэй болохо хүсэлэнтэй байһан тухайгаа эдэ оронуудай нэгэниинь-шье хэлээгүй юм гэжэ мэдээжэ. Тэрэ байтагай, Советскэ Союзай ракетно-ядерна буу зэбсэгүүд оронуудыемнай хамгаалха найдамтай арга нүхэсэл болоно гэжэ этигэдэг дээрэһээ, өөһэдын ядерна зэбсэг түхеэрхэ һанаашалга гарганагүйбди гээд социалис гүрэнүүдэй правительствонууд нэгэтэ бэшэ мэдүүлгэнүүдые хэһэн байха юм.

Хитадай правительство ямар һанаатай байһанаа, одоо мүнөө бүри тодоор харуулба. Экономическа ехэ бэрхэшээлдэ оронойнь ороод байбашье, өөрынгөө атомна зэбсэг бии болгохын тула зууншье жэл соо оролдохоор бэлэнбди гэжэ тэрэ правительство сэхэ мэдүүлээ бшуу. Пекинэй «томошуулай» һанаашалгань тон эли байна гэжэ харанабди.

Хитад орон ядерна зэбсэг бүтээхэ ёһотой гү, али үгы гү гэһэн асуудалые Хитадай Арадай Республика өөрөө шиидхэхэ зэргэтэй ааб даа. Теэд ядерна зэбсэгэй туршалга болюулха тухай бүхы арадуудай зүгһөө нэгэн дуугаар дэмжэгдэһэн договорые буруушаагша КНР-эй правительствын хараа бодол тухайда социалис оронууд өөрынгөө һанамжатай байха эрхэтэй ха юм. Иимэ хараа бодолой уласхоорондын хэмжээнэй хойшолонгуудынь социалис бүхы оронуудта сэхэ хабаатай бшуу.

Али бүхы аргаар атомна бомботой заатагүй болохо гэдэг эрмэлзэлыень хаража байхада, КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй гадаадын политикын ямар зорилготой байһанда ехэхэн һэжэг түрүүлнэ. Энэнь Хитадые болон социалис бүхы оронуудые хамгаалалгын аша туһада зорюулагдана гэжэ тэдэ хүтэлбэрилэгшэд баримталан харуулжа шадахагүй юм. Социализмын оронуудай революционно туйлалтануудай урдаһаа эсэргүүсэн ямаршье гүрэнэй гү, али бүлэг гүрэнүүдэй эблэрэн oрoo һаа, СССР оромнай тэдэ эзэрхэг түримхэйнэрые үнэһэн тоборог болгомоор ядерна зэбсэгтэй юм гэжэ һайса мэдээжэ ха юм. Энээниие империалистнуудшье хүрэтэрөө элеэр мэдэдэг лэ.

Иимэ эрхэ байдалда социалис лагериие хамгаалхын тула баһа үшөө Хитадай атомна бомбонууд хэрэгтэй аал? Хэрэггүй ааб даа. Ядерна буу зэбсэг бүтээхэдээ, Советскэ Союзай ехэ амжалта туйлаһан ушарһаа, «угайдхадаа тон үнэтэй иимэ буу зэбсэг Хитадай бүтээһэнэйшье хэрэггүй» ха гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд һаяшаг өөһэдөө мэдэрһэн байгаа. Иигэжэ 1958 оной сентябрьда Мао Цзэ-дун өөрөө хэлэһэн байха. Тэрэ сагһаа хойшо ямар хубилалта болоо гээшэб? Тэрэнэй һүүлээр Советскэ Союзай ракетно-ядерна хүсэниинь буураа аал? Үгы даа, харин энэ талаараа манай ороной туйлаһан угаа ехэ амжалтанууд бүхы дэлхэйн зондо мэдээжэ ха юм. Хэрбээ хубилалта болоо һаа, КНР-эй правительствын политикань лэ Советскэ Союзда, хани харилсаата социалис бүхы оронуудта КНР-эй правительствын хандаха хандалгань лэ ондоо болоһон байна.

Ядерна зэбсэг ехээр бүтээхэдэ эб найрамдалай хэрэгтэ нэгэшье туһагүй гэжэ һүүлэй үедэ үсөөн бэшэ хэлэгдэнхэй. Ядерна зэбсэгтэй социалис оронуудай бүри олон болоо һаань, империализмын можынхин энээндэнь сэхэ шууд харюусаха һэн, тон халдабарита үбшэндэл түргөөр атомай аюул бүхы дэлхэй дээрэ таража, ядерна дайнай аюулые тон ехэ болгохо һэн. Советскэ Союз дураа хүрөө һаа, нэгэ гараараа Хитадта атомна зэбсэг һарбайгаад, нүгөө гараараа США-гай Баруун Германида ядерна зэбсэг үгэхэ ябадалтай тэмсэжэ шадаха һэн гэжэ мэдүүлгын авторнууд һануулна. Теэд иимэ юумэн оройдооше һайтай бэшэ даа.

Хэрбээ Советскэ Союз нэгэ талаһаа өөһэдынгөө союзнигуудые атомна бомбоор зэбсэгжүүлээд, нүгөө талаһаа США-гай тиимэрхүү юумэ хэхэдэнь, буруушаалгын мэдүүлгэнүүдые хойно хойноһоонь эльгээжэ байгаа һаа, үнэхөөрөө хайшаа байха һааб? Тиигээ һаа ямар хойшолонтой байха һааб? Энэ айхабтар ехэ аюултай байха һэн. США-гай империалистнууд мүнөө хүрэтэр Баруун Германиие, Японие болон бусад союзнигуудаа атомна буу зэбсэгээр ямар шалтагаан дээрэһээ хангаагүйб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдынгөө болоод бусад оронуудай ниитэ зоной нэгэн һаналтай эрилтын урдаһаа, социалис оронуудай хараа бодолой урдаһаа эсэргүүсэн ороxoһоо түбэгшөөгээ бшуу. Харин Пекин хотоорхиной зүбшэдэг нэтэрүү үгэнүүдые дуулаа һаамнай, юун болохо байгааб? Тиигээ һаамнай энэ ушарые США-гай болон бусад империалис оронуудай эзэрхэг түримхэй бүлэгүүд ядерна зэбсэг яаралтай түргэнөөр бүтээхэ, уршагта тэрэ ябадалда бүхы оронуудые хабаадуулха һэн. Тиигээ һаа ядерна зэбсэгжэлгэ яаралтайгаар хэхэ ябадалай урдаһаа капитализмын оронуудай олониитэ зоной хэдэг тэмсэлыел бэрхэшээлтэй болгохо һэн. Иимэ ушар эб найрамдалай хэрэгтэ айхабтар ехэ аюултай гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Баруун Германи, Япони болон империалис бусад оронуудые атомна буу зэбсэгээр хангаашье һаань, энэнь ядерна буу зэбсэг Хитадта үгэһэнтэй адли тэнтэй байха хэбэртэйгээр Хитадай правительство тоолоно. Теэд хэрбээ дайн сэрэгые империализм лэ үүдхэдэг юм гэжэ мэдэрээ һаа, империалис гүрэнүүдэй бүри олоорoo ядерна буу зэбсэгтэй болохо тудам, дайнай аюул улам ехэ болохо байна гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ илангаяа эзэрхэг түримхэй дайшархуу этэгээдүүдтэй оронуудта хабаатай. Хэнэйшье мэдэһээр, жэшээнь Баруун Германиин зонхилогшод Америкын империализмын союзнигынь байхаһаа гадна, мүн ГДР-тэ, тэрэшэлэн Польша, Чехословаки болон Советскэ Союзда эсэргүү өөһэдынгөө эзэрхэг түримхэй тусгаар түсэбүүдтэй байдаг, хилэнүүдые хубилгахаяа оролдодог юм. Японой хархисуудшье баһал иимэрхүү үһөөрхүү һанаатай байха.

Баруун Германиин ба бусад оронуудай империалистнуудай өөһэдынгөө ядерна буу зэбсэгтэй болохо гэжэ юундэ шунахайрдагынь эли юм. Эзэрхэг түримхэй, булимтаралгын шэнжэтэй гадаадын политика ябуулхын тула тэдэ империалистнуудта ядерна буу зэбсэг хэрэгтэй болоно. Теэд өөһэдыгөө марксистнуудбди гэжэ нэрлэдэг хүнүүдэй өөрынгөө политика бэелүүлхэдээ, үһөөрхүү ба бусад хархис этэгээдүүдэй хорото һанадаа бэелүүлхэдэнь туһалжа байһые ойлгохын аргагүй. Үһөөрхүү этэгээдүүдые ядерна буу зэбсэгтэй болгоо һаа, даритай боошхо дээрэ гараад һамнажа байһан галзуу тэнэг хүнүүдтэ гал барюулһантайл адли ха юм.

Ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүдэй олон болохогүйн түлөө, ядерна зэбсэгые хорихын, бүри мүһэн үгы хэхын түлөө оролдохо гээшэ эб найрамдалай хэрэгтэй зохихо, таараха байна гэжэ үнэн зүб бодомжонууд харуулна.

Гэбэшье, үнэн зүбөөр бодохо ябадал Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй һайн талань огто бэшэ байна. Үнэн зүбөөр бододог юм һаа, тэдэнэр ядахын сагта өөрынгөө ороной экономическа хүгжэлтын аша туһын хэрэгые хараадаа абаха һэн, бүхы социалис оронуудай бэеэ хамгаалхынь тула ядерна зэбсэг бүтээхэ хүшэр хүндэ зорилгые бэедээ даажа абаһанайнь түлөө Советскэ Союзда баяр баясхалантай байха һэн. Хэнэйшье мэдэһээр Хитад орондо үлүү ехэ зөөри хэрэгсэл үгы гээшэ. Харин ядерна зэбсэг бүтээхын тула угаа ехэ мүнгэ зөөри хэрэгтэй болодог бшуу.

Эдэ бүгэдын тухайда Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ бидэнэр үнэн сэхээр хэлээ һэмди. Теэд мэдүүлгын авторнууд энээниемнайшье буруушааха гэжэ оролдоо. Хитад арадай үндэһэ яһанай мэдэрэлые ашаглан һамбаашалхаяа хүсэнэ гээшэ ха— Хитадай гээгдэнги ядуу байдалда ороһондонь Советскэ Союзай хүхижэ баярлажа байһан хэбэртэйгээр тэдэ авторнууд харуулхаяа һанана. Хаанта Россин хэдэн зуун жэлэй гээгдэлые дабажа, өөрөө угаа ехэ бэрхэшээл үзэжэ гараһан совет арад тухай тиигэжэ хэлэжэ байнал. Бидэ өөрынгөө орониие үгытэй ядуу гэжэ тоолоногүйбди. Зүгөөр мүнөө бии байгаа материальна бэрхэшээлнүүдээ зайсуулхын тула бидэ нилээд ехэ юумэ хэхэ зэргэтэйбди, иигэжэ бидэ сэхэ хэлэдэгбди.

Бусад арадуудай агуухэ хитад арадай бэрхэшээлнүүдые манай парти, Советскэ правительство хүсэд ойлгоно, тэдэ арадуудта талархалтайгаар хандана. Тус бэрхэшээлнүүдэй гол шалтагааниинь Хитадай хуушанайнь хүшэр хүндэ байдал, империализмын эзэрхэлгын, олон жэлдэ болоһон дайнуудай уршагта хойшолон, феодально-бюрократическа зонхилогшодой зоргоороо аашалһанай хойшолон гэжэ бидэ мэдэнэбди.

Хитад арадай баатар ажалай ашаар Хитадай газар дайдын хубилһанда, шэнэ шэнэ фабрика, заводуудай байгуулагдаһанда, уһанай хүсэ ашаглаха барилгануудай бодхоогдоһондо, социалис ёһоор хүдөө ажахыгайнь шэнэдхэн хүгжөөгдэһэндэ совет хүнүүд үнэн зүрхэнһөө баясадаг бэлэй. Энээн тухайда 1956 оной ноябриин 29-дэ нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ һэн: «Коммунис партиингаа хүтэлбэреэр хитад арад социализм амжалтатайгаар байгуулжа байна. Совет хүнүүд хитад арадай илалта туйлахадань, Хитадай алдарта коммунис ахa дүү партиин илалта туйлахадань тон ехээр баясана».

Совет хүнүүд ахa дүү Хитадай амжалта туйлахадань баярлахаһаа гадна, мүн хуушан сагайнгаа хүшэр хүндэ хойшолонгые түргэнөөр дабахадань, экономикоёо амжалтатайгаар хүгжөөхэдэнь, промышленностиин шэнэ шэнэ һалбаринуудые байгуулхадань, техническэ талаараа эрид дэбжэлтэ туйлахадань, национальна кадрнуудаа бэлэдхэхэдэнь, үгытэй ядуу байдалһаа гарахадань хитад арадта манайхин туһалдаг һэн. Энээн тухайгаа дурдахадамнай Хитадай хүтэлбэрилэгшэд юундэшьеб дурагүйтэнэ. Зүгөөр туһаламжа тухай хэлэхэдээ, бидэнэр бэеэ магтахын тула хэлэнэ бэшэлди, харин совет хүнүүд ахa дүү хитад арадай үмэнэхи интернациональна уялгаяа үнэн сэхээр бэелүүлнэ гэжэ арадуудай мэдэхын тулада хэлэнэбди. Советскэ Союзтай экономическа харилсаагаа КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй багa болгожо, Советскэ Союзай үнэн сэхэ туһаламжада хүртэлсэхэһөө хитад арадые хаһаһандань бидэ зэмэтэй бэшэлди.

Хитад арадай аша туһые хүндэлдэг дээрэһээ 1958 ондо Хитадай экономикын хүгжэлтэдэ хубилалта болоjо эхилхэдэнь, бидэ һанаагаа зобожо байгаа һэмди. Тэрэ үедэ КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд «гурбан улаан туг» гэдэг шэглэл баримталаад, «эрид дабшалта» соносхоһон, арадай коммунануудые эмхидхэжэ ороһон юм. Энэнь туршалгын аюултайхан зам, экономическа хуули ёһонуудые тоохогүй гэһэн зам, бусад социалис оронуудай туршаад ядаһан дүй дүршэлые тоохогүй гэһэн зам юм гэжэ манай парти мэдэжэ байгаа. Жэшээнь, гансахан табан жэл соо булад шудхалгые 5 миллион тонноһоо 80—100 миллион тонно хүрэтэр, промышленна бүхы үйлэдбэриие 6,5 дахин ехэ болгохо, хүдөө ажахын үйлэдбэриие 2,5 дахин үргэдхэхэ гэһэн түсэб КНР-эй табихадань, һэжэглэнгүй байха аргагүй байгаабди. Юундэб гэхэдэ, энэ түсэбтэ даабаринуудынь экономическа талаараа ямаршье үндэһэ баримтагүй байгаа ха юм. КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд материальна талаар урмашуулгын ленинскэ гол ёһые ходо муушалдаг болоһон, хэһэн ажалай түлөө түлэхэ гэдэг гол ёһые буруушаажа, арадайнгаа коммунануудта тэгшээр хубаалгын гурим бэелүүлжэ ороһон байха юм. Тиихэдэнь бидэнэй һанаагаа зобохогүй аргамнай үгы байгаа.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталһан иимэ хараа шэглэлые сэхэ шүүмжэлжэ болохогүй гэжэ тиихэдэ манай парти тоолоо һэн. Гэхэтэйгээ хамта, үндэһэ баримтагүй тэдэ туршалгануудыень бидэ һайшаахашье аргагүй байгаабди, юундэб гэбэл, тиигээ һаа Хитадай коммунистнуудта муу юумэ хэхэ байгаабди, ахa дүү бусад партинуудай толгой түөрюулхэ байгаабди. Тиимэ «шэнэ юумэнүүдые» ямархан лэ ааб гэжэ һэжэг түрэжэ байһанаа бүри 1958 ондо Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ нүхэрэй ёһоор, сэхэ хэлэхэ уялгатайбди гэжэ бидэ тоолоһон байгаабди. Энээн тухайда Н. С. Хрущев 1958 оной зун Мао Цзэ-дунда өөртэнь хэлэһэн юм. Марксизмда шэнэ нэмэри оруулаабди гэжэ, коммунизм түргөөр байгуулгын онол арга олообди гэжэ хитад нүхэдэй тоолодог олохон юумэнүүдые манай арад революциин түрүүшын жэлнүүдтэ болото дээрээ туршажа үзэһэн юм гэжэ Советскэ правительствын толгойлогшо тиихэдэ хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэһэн байгаа. Үйлэдбэри дээрэ таряашадые эмхидхэхэ арга болгошо коммуна хэдэн олон шалтагаанһаа болоjо хэрэглэмээр бэшэ байгаа һэн, энээниие бидэнэр нэгэтэ туршажа үзөө һэмди. Тиин манай парти хүдөө ажахыгаа социалис ёһоор шэнэдхэхэ зорилгые Ленинэй кооперативна түсэбэй замаар ябажа шиидхэһэн юм.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд бидэнэй һанамжые тоохо дурагүй байгаа, манай партиин болон гүрэнэй дүй дүршэлые хараадаа абаагүй. Энээнһээ байтагай маниие консерваторнууд гэжэ Хитадта нэрлээд, «эрид дабшалта» болон арадай коммунанууд гэдэгнай шэнэ общество байгуулгын бүхэли шатые алад гараад, гансата коммунизмда орошохо арга КНР-тэ олгохо гэжэ тоолоһон байха юм.

Энэ һанаашалгануудайнь бодото дээрээ ямар хойшолонтой байһаниинь мүнөө бүгэдэндэ һайса мэдээжэ. Хитадай промышленность болон хүдөө ажахы ехэхэнээр доройтон муудажа, КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд хэдэн жэл соо экономикоёо «гуримшуулха» баатай болонхой. Энэнь «гурбан улаан тугай» шэглэл гэдэгэйнь бүри мүһэн буруу һүрэһэниие бодото дээрээ гэршэлнэ.

Мүнөө Хитадай хүтэлбэрилэгшэд оронойнгоо экономикодо тохёолдоһон ехэхэн бэрхэшээлнүүдые элдэб янзын обьективнэ шалтагаануудһаа болоjо тохёолдоо гээд тайлбарилхаяа хүсэнэ. Тиихэ зуураа, эдэ бэрхэшээлнүүдэйнгээ түлөө гэм зэмые тэдэ хүтэлбэрилэгшэд Советскэ Союзда тохохо һанаатай байна. Советскэ Союз бии байһан хэлсээнүүдээ буршажа, мэргэжэлтэдээ гэдэргэнь Эхэ орондоо абаашаа, энээнһээ болоjо КНР-эй экономико муу байдалда оробо гэжэ байжа Хитадай хүтэлбэрилэгшэд мэдээсэнэ. Ямар шалтагаанаар өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые Хитадһаа дуудажа асарха баатай болоһон тухайгаа Советскэ правительство нэгэнтэ бэшэ тайлбарилан хэлэһэн байна. Хитадай засагаархин манай мэргэжэлтэдые хүдэлмэрилхын аргагүй муу байдалда оруулһан тэдэнииемнай баһажа ороһон байгаа. Тиин энэ асуудал тушаа эндэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһоной хэрэггүй гэжэ тоолонобди. Хитадай экономикын хүгжэлтэдэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүд советскэ мэргэжэлтэдэй гэдэргээ бусаагдаһанһаа тохёолдоо гэжэ хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй харуулхаяа һанадаг һэдэлгэнүүд ямаршье үндэһэ баримтагүй, тиигээдшье Хитадай хүдөө ажахыда, мүн промышленностиинь олохон һалбаринуудта советскэ нэгэшье мэргэжэлтын хүдэлмэрилөөгүй байһаниинь элитэ. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй бэеэ зүбтүүлхэ гэжэ хэды оролдоошье һаань, Хитадай экономикын хүшэр хүндэ байдалда ороһоной бодото шалтагааниинь гэбэл, социалис ажахые хүтэлбэрилгын ленинскэ гол ёһонуудай тэнэг хазагайруулагдаһан, ехэхэн алдуунуудай гаргагдаһан ушар болоно гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хэзээ нэгэтэ мэдэрхэл байха. Тэдэ алдуунуудһаань болоjо хитад арад мүнөө бэрхэшээлдэ ороод байна.

Советскэ Союзай һаянай найдамгүй союзнигынь болоһон хэбэртэйгээр, мүнөө тэрээндэ Хитадай этигэжэ болохогүй байһан хэбэртэйгээр, тиимэһээ өөрынгөө ядерна зэбсэгые Хитадай хэхэ ёһотой болоһон хэбэртэйгээр КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд хэтэрүүлэн хэлэнэ. Иихэдээ тэдэнэр ядерна зэбсэг тушаа хараа бодолоо зүбтүүлэн баталхаяа оролдоно. Манайхин тухай энэ худал үгэнүүдээ зүб хэбэртэй болгохын тула Тайвань тушаа СССР-эй бүхы дэлхэйнхидтэ мэдээжэ болоһон хараа бодолые КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд хазагайруулна, «хоёр Хитадай» бии байха гэдэгые Советскэ Союз мэдэрдэг болобо гэжэ маниие зэмэлнэ.

Эдэ бүгэдэеэ гэршэлхын тулада тэдэ хүтэлбэрилэгшэд ямар «баримтануудые» харуулнаб? Нэн түрүүн, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай договорой американска экземплярта чанкайшистнууд гараа табяа гэлсэнэ. Энээнтэй дашарамдан Хитадай правительство иигэжэ яаран мэдээсэнэ: таанар маниие Америкын «галзуунуудтай», Франциин экстремистнүүдтэй, Баруун Германиин харата үһөөрхэлдэгшэдтэй ехэ дутэ болобот гэжэ зэмэлнэт, харин өөһэдөө договорто гараа табяад, Чан Кай-шитай нэгэ компани болошобот гэнэ.

Энэнь ямар баримта гээшэб! КНР-эй правительствын политическэ алдуунуудые, договор тушаа тэрэнэй баримталһан харюусалгагүй хараа бодолые хэрэглэхын лэ тула, тиигэжэ КНР-һээ илгаатайгаар, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө байһан хэбэр үзүүлхын лэ тула чанкайшистнууд договорто гараа табяа гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ойлгоногүй гээшэ ха. Энээниие Америкын номнолшод өөһэдынгөө аша туһада али болохоор хэрэглэнэ.

Чанкайшистнуудай хог богууд, Америкын номнолшод хардалга гүрдэлгэ хэхэ иимэ шалтагаан олобо, тэрээндэнь Советскэ Союз зэмэтэй бэшэ, харин Хитадай правительство зэмэтэй юм. Энээнэй түлөө гансал Хитадай правительство харюусаха байна. Тиимэрхүү арга боломжо бүхэниие өөһэдынгөө аша туһада саашадаашье хэрэглэхэ гэжэ империалистнуудай оролдохо байһандань һэжэглэшэгүй. Энээнһээ ондоо юумэ империалистнуудһаа хүлеэлтэгүй.

Чанкайшистнуудай һүрэг дээрмэшэд тушаа бидэнэй ямар хараа бодол баримталдаг ушар һайса мэдээжэ юм. Уласхоорондын улха шанартай нэгэшье документдэ чанкайшистнуудай түлөөлэгшын гар табиха ябадалые бидэ зүбшөөдэггүй һэмди, зүбшөөнэшьегүйбди. Договорто гар табиха гэжэ чанкайшистые Советскэ правительство уряагүй һэн. тэрэнэй гар табиха тухай зүбшөөлөө үгөөгүй һэн. Энээнһээ байтагай. договор баталха тухай хэлсээнэй болоjо байха үедэ СССР-эй правительство США-гай правительствада иигэжэ урид һануулаа һэн: чанкайшистнуудай һүрэг дээрмэшэдэй гараа табяа хадань Советскэ правительство тэрэниие буруу гэжэ тоолохо, гансал Хитадай Арадай Республикын договорто гараа табихада. тэрэниие Хитадай имагтал хуулита ёһоной гар табилга гэжэ тоолохо.

Теэд ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тухай договорто КНР-эй түлөөлэгшын лэ гараа табяагүйнь гэмшэлтэй.

«Хоёр Хитадые» бии болгохо ябадалда зорюулагдаһан США-гай харата һанамжануудые Хитадай зүгһөө мэдэрүүлхэ» гэжэ Советскэ Союзай хүсэжэ байһан хэбэртэй баһа нэгэ хубхай худал үгэнүүд КНР-эй правительствын мэдүүлгэ дотор бии юм. Тиихэ зуураа, КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө 1959 оной октябрьда нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдые тэдэнэр

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

...хэл. Эхиниинь манай ...ентябриин 22-ой номерто ...оо.

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

баримта болгохоёо hанана. Тэрэ хөөрэлдөөнэй үедэ Н. С. Хрущев Тайваниин асуудал тушаа хэлэхэдээ, энэ асуудалые ондо ондоо арга замаар—гансаньне дайн сэрэгэй бэшэ, мүн амгалан аргааршье шиидхэжэ болохо юм гэжэ тэмдэглэhэн байгаа. Харин мүнөө Хитадай хүтэлбэрилэгшэд эдэ үгэнүүдыень хазагайруулаад, Советскэ Союз Тайваниин асуудалые амгалан ёhoop шиидхэжэ болохо юм гэжэ бодоно гэхэ зэргээр, тиигэжэ «хоёр Хитадай» оршохо ябадалые мэдэрнэ гэхэ мэтээр харуулхаяа оролдоно.

Теэд энэнь бүтэхэгүй буруу гээшэ ааб даа. Нэгэ үедөө КНР-эй правительство өөрөөл Тайваниие Хитадай бусад газар дайдатай амгалан ёhoop нэгэдүүлхэ гэhэн hанамжаяа хэлээ hэн, энээнhээ байтагай Хитадай правительство дотор Чан-Кайшида харюусалгатай тушаал даалгахаар бэлэн байhанаа мэдүүлээ hэн. Тиигэхэдээ КНР-эй правительство «хоёр Хитадай» оршолгые хуулита ёhoop батадхахаяа баhа хүсөө аал?

Тайвань тухай асуудалаар КНР-эй хараа бодолые СССР-эй правительство хододоо зүбшөөн дэмжэдэг байгаа гэжэ бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Советскэ Союз Хитадhаа Тайваниин таhаран hалаха ябадалые хэзээдэшье зүбшөөдэггүй байгаа, зүбшөөхэшьегүй байна, «хоёр Хитад» тухай hанамжые эрид шууд буруушаана. 1959 ондо США-гай президенттэй хөөрэлдэхэдөө, Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущев иигэжэ тэмдэглээ hэн: Тайвань хадаа Хитадай таhаршагүй хубинь юм. Хитад арад Тайваниие сүлөөлхэ бүрин эрхэтэй юм. 1959 оной октябриин 12-то США-гай президентын нэрэ дээрэ СССР-эй правительствын толгойлогшын эльгээhэн бэшэг дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Тайваниин асуудал гэдэг—Хитадуудай өөhэдынь хоорондохи харилсаанай асуудал мүн. Хитадай тон лэ өөрынь дотоодын хэрэг мүн. Хитадай бусад бүхы газар дайда дээрэ мүнөө оршожо байгаа гүрэнэй гуримые Тайваньда дэлгэрүүлхэ гээшэ Хитадта олон жэл соо үргэлжэлжэ байгаа революционно-сүлөөрэлгын тэмсэлэй түгэсхэлэйнь шата бодото дээрээ болохо байна. Хэрбээ Хитадта болоогшо граждан дайнда хари гүрэнүүдэй хамааралсаагүй hаа, Чан Кай-шиие Америкын Холбоото Штадуудай сэрэгэй хүсөөр дэмжэн хамгаалжа, Тайвань дээрэ иимэ шахардуу байдал зорюута тохёолдуулаатүй hаа, Тайваньтай дашарамдан уласхоорондын ямаршье түгшүүрилтэй ушарнууд шэдөө үзэгдэхэгүй hэн».

1960 ондо ООН-эй Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущев иигэжэ мэдүүлhэн байна: «Хэнэйшье мэдэhээр, «хоёр Хитад» гэдэг hанамжа бодото дээрээ мууханаар далдалагдаhан hүйдхэлгын арга мэхэ мүн. Энэ арга мэхэ болбол агуухэ Хитадай газар дайдые таhалан хубаарилжа, Хитадай нэгэн хуби болоогшо Тайвань провинциие таhалан холодуулха ябадалда зорюулагданхай. «Хоёр Хитад» гэдэгые байгуулха гэhэн харата муухай түсэбүүдэй буруу hүрэхэ байhаниинь эли болоhоор үнинэй юм. Энээниие Америкын Холбоото Штадуудай зарим политигуудай түргэхэнөөр ойлгоо hаань, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал мандуулха хэрэгтэ hайн байха hэн».

Аха дүү оронууд тушаа, тэрэ тоодо Хитад тушаа хани харилсаатай байха хэрэгтэ үнэн сэхэ байдагаа Советскэ Союз бодото хэрэг дээрэ нэгэнтэ бэшэ баримталан харуулаа hэн. Жэшээнь, 1958 ондо Тайваниин хоолойн оршондо аюулта байдалай тохёолдоходо, хэнэйшье мэдэhээр Советскэ правительство США-гай президентдэ иигэжэ уридшалан hануулаа hэн: КНР-тэ эсэргүү доботолгын хэгдээ hаа, Советскэ правительство тиимэ доботолгые Советскэ Союзда хэгдэhэн доботолготой адли гэжэ тоолохо, эзэрхэг түримхэйнэрэй ядерна зэбсэг хэрэглээ hаа, Советскэ Союз Хитадые хамгаалхын тула өөрынгөө ракетно-ядерна зэбсэгые хэрэглэхэ байна.

Аюултай тэдэ үдэрнүүдтэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд совет бодото дэмжэлгын түлөө баяр хүргөөд, Хитадай Арадай Республикын аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ Советскэ Союзай үүргые ёhотоор сэгнээ hэн. Мао Цзэ-дунай гараа табиhан 1958 оной октябриин 15-най КПК-гай ЦК-гай бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Марксизм-ленинизмын, интернационализмын гурим ёhодо хизааргүй бэеэ үгэнги байhандатнай бидэнэр сэдьхэлээ хүдэлгэжэ байнабди Хитадай Коммунис партиин гэшүүд болохо бүхы нүхэдэй үмэнэhөө танда үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэб...» Саашань үшөө иигэжэ хэлэгдэнэ: «хэрбээ Тайвань дээрэхи хэрэг үйлын ябаса Хитад США хоёрой хоорондо дайн байлдаанда хүргөө гээшэ hаань, Советскэ Союз бүхы хүсэ шадалаараа бидэндэ туhаламжа үзүүлхэ байха гэжэ бидэнэр бүрин хүсэдөөр найдажа байнабди. Американецуудтай хэжэ байгаа манай тэмсэлдэ Советскэ Союзай зүгhөө хүсэн түгэлдэр туhаламжа абаад байнабди».

Мүн энээн тухай (1958 оной сентябриин 11-дэ) «Женьминь жибао» газетэ иигэжэ бэшээ hэн: «Хитадта доботолон орохо ябадалые Советскэ Союзда доботолhонтой адли гэжэ харагдаха, хоёр гүрэнүүдэйнгөө аюулгүй байдалые, Алас Дурна зүгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые аршалан хамгаалхын тулада СССР Хитадтай хамта бүхы юумэ хэхэ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын мэдүүлгэ хадаа Америкын сэрэгшэдэй харата муухай аашада эсэргүүгээр тэмсэжэ байhан Хитадай арадта бодото, хүсэн түгэлдэр дэмжэлгэ мүн болоно. Энэ хадаа Америкын ударидагшадта шанга hануулга мүн болоно».

Мүнөө, Тайваньдахи уршагта байдалай шахардуу шанга үдэрнүүдэй үнгэрөөд байхада, Хитадай правительство тад ондоо юумэ хэлэжэ байна. «1958 ондо Тайваниин хоолой шадар Америкын империализмын зэбсэгтэ хара муухай аашые бута сохихо хэрэгтэ Хитадай арадай амжаhан туйлалтые совет ядерна зэбсэгэй аша габьяа мүн гээд совет мэдүүлгэ соо хэлэгдэhэниинь бүришье буруу гээшэ..,—гээд сентябриин 1-нэй мэдүүлгэ соо бэшэгдэнэ. —Тэрэ үедэ Тайваниин хоолойн райондохи байдал шахардуу шанга болоhон байгаа, хэды тиигээшье hаань, ядерна дайнай гал дүлэн гарахаар бэшэ байhан юм, тиимэ дээрэhээ совет ядерна зэбсэгээр Хитадта туhалха хэрэг гараагүй hэн. Элэ бүгэдын эли болоод байхада, совет хүтэлбэрилэгшэд Хитадые дэмжэжэ байhанаа мэдүүлhэн байха».

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ехэ мартамхай болоо гээшэ ха. Хэрэг баримтануудта мүнөөдэр нэгэ сэгнэлтэ, үглөөдэр — нүгөөдэ сэгнэлтэ, тэрэнэй саада тээ—үшөө ондоо сэгнэлтэ үгэхэдэ хамаагүй гээд эдэнэр бодоно ха. КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд хэрэг баримтануудые иимээр сэгнэжэ, КПСС-тэ болон марксистско-ленинскэ бусад партинуудта эсэргүү тэмсэлдээ иимэ арга метод хэрэглэдэг болоhониинь гэмшэхээр байна. Зүгөөр, худал хуурмаг үгэнь, хардалга гүрдэлгэнь эдээнэй нэрэ хүндые буруулна, Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ уг зорилгоёнь улам улам ехэ hэжэглэлтэ түрүүлнэ.

Гэбэшье, ганса энээгээр хэрэг үйлэ хизаарланагүй. Мүнөө социалис бүхы оронуудай аюулгүй байдалые найдамтайгаар аршалан хамгаалжа байhан совет ракетно-ядерна зэбсэгэй түгэлдэр хүсэтэй болоhон тухайда США-гай империалистнуудай hайса мэдээд байхадань, Хитадта эсэргүүгээр Америкын империалис этэгээдүүдэй доботолхо арга боломжоhоо Хитад хүтэлбэрилэгшэд ехээр айхаяа болинхой. Ушар байдалай иимэ болоод байхада Тайваньдахи шахардуу шанга байдалай үедэ Советскэ Союзай абаhан хэмжээнүүдые муушалха, хардахада хамаагүй гэжэ эдэнэр тоолоно. Тэрэ үедэ өөhэдөө эдэ хэмжээнэй түлөө маниие халуунаар амаршалжа байгаа бэлэй. Сентябриин 1-нэйнгээ мэдүүлгэ соо Хитадай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө hэнтэргүйгөөр иигэжэ хэлэнэ: «Теэд яахаб, совет хүтэлбэрилэгшэд, таанад, ядерна зэбсэгээрээ бидэнэрые халхалыт даа, хэды тиигээшье hаатнай, бидэнэр таниие шүүмжэлхэ мүрөөрөө шүүмжэлхэбди».

«Үндалhан худаг руугаа бү нёлбо, үhыень ууха болохош!» гэжэ хуушанай ородой оньhон үгэ энээнтэй хамта hанангүй аргагүй.

Хитадай правительствын мэдүүлгэ соо хүнэй ухаан бодолые ехээр гайхуулхаар үшөө нэгэ иимэ баримта бии, энээниие харуулха хэрэгтэй: «хэрбээ совет хүтэлбэрилэгшэд пролетарска интернационализмын ёhо гуримые үнэхөөрөө дагажа ябаа гээшэ hаань, ядерна зэбсэг үйлэдбэрилгын шухала болоод байhан тухай Хитад бодомжолхошьегүй hэн. Гэбэшье, хэрбээ совет хүтэлбэрилэгшэд пролетарска интернационализмын ёhо гуримые үнэхөөрөө дагадаг гээшэ hаа, Хитадай ядерна зэбсэг үйлэдбэрилхэ хэрэгтэнь hаад хэхэ ямаршье үндэhэгүй байха hэн».

Мүн үнөөшье иимэ оньhон үгэ бии гээшэ: «шэл байшан соо hуугаа гээшэ hаа, шулуугаар бү шэдэ». Ехэ hэжэглэмээр хараа шугам баримталдаг Хитадай хүтэлбэрилэгшэд пролетарска интернационализм тухай асуудал, тэрэнэй ёhо гурим хэн хазагайрyулнаб гэжэ табяагүй hаань, дээрэ байгаа. Тэдээнэй хаяhан шулууниинь hөөргөө тэхэрижэ буухадаа, тэдэнэй ехэ хэбэрэг логическа найруулгые үй бута сохино. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хэрбээ пролетарска интернационализмын гурим ёhо үнэхөөрөө дагажа ябаа юм hаа, юундэ нигэтэрээ өөhэдын атомна бомботой болохоёо оролдоноб? Юумэ hандаргаш үгы хэхэ шэнэ зүйлэй зэбсэгтэй болохын тулада ямаршье юумэнэй урда тогтон торонгүй нэтэрүүгээр оролдоhон хүнүүдтэ ямар бэ даа шалтагаан байха ёhотой ха юм. Энэ оролдолгын саада тээ юун байнаб?

Социалис лагериин бүхы түгэлдэр хүсөөр аюулгүй байдалаа аршалан хамгаалуулха найдабаритай байhан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй өөhэдын ядерна зэбсэгтэй болохо гэжэ хүсэhэн оролдолгонь ямар бэ даа тусгаар зорилгонуудтай, хэрэгтэй болоходоо иигэнэ гээд бидэнэр бодонобди. Эдэ зорилгонуудыень социалис лагерь сэрэгэйнгөө хүсөөр дэмжэжэ шадахагүй. Зүгөөр, пролетарска интернационализмhаа арсаhан, эбэй ёhoop зэргэ оршон hууха ленинскэ гурим ёhые хэрэгсээнгүй, гадаадын политикын асуудалда социалис хараа шугамhаа холодоhон лэ хүнүүдтэ тусгаар өөhэдын зорилгонууд, хэрэгүүд бии боложо болохо байна.

Социалис системын гүрэнэй гадаадын политикын эб найрамдалта хараа шугамые өөрын ядерна зэбсэгтэй болохо гэhэн хүсэл оролдолготой зэргэшүүлжэ харахын аргагүй, энэнь, жэшээнь, Азиин, Африкын болон Латинин Америкын оронуудта нүлөөгөө ехэдхэхын тулада гү, али уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудта өөрын «хүсэрхэхэ хараа шугам» байгуулха гэhэн юм гү, али үгышье hаа уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгохо гэhэн зорилготой байлтай. КНР-эй правительство ниимэрхүү хараа бодол баримталша гэжэ бидэнэр бодохо дурагүй байгаабди гэжэ сэхэ хэлэнэбди.

Хүсэл эрмэлзэлээ бодотоор бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэнь, hайн ажабайдал байгуулха хэрэгтэнь, экономико болон соёл культура бэхижүүлэн хүгжөөхэ хэрэгтэ, ажалшадай байдал hуудал hайжаруулха, социалис демократи дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэнь ямар жэшээ харуулжа шаданаб, тэрээгээрээл социалис ямаршье ороной нэрэ хүндэ хэмжэгдэхэ байна бшуу. Бүхы дэлхэйн хүн зоной нюдэн дээрэ социалис оронуудай уласхоорондын хүндэ хайрые бодотоор үргэхэ юумэн эгээл энэ ха юм. Маркс, Энгельс, Ленин эгээл иимэ политика ябуулхыень коммунистнуудаа захиhан юм лэ.

III.

КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд политикаяа бэелүүлхэдээ, уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно, дэлхэйе термоядерна дайнда оруулхаяа оролдоно гэжэ дэлхэйн олониитэ зоной зүбөөр зэмэлхэдэнь, тэдэ хүтэлбэрилэгшэд hүүлшын үедэ бэеэ сагааруулхаяа ходо оролдодог болонхой. Эб найрамдалай болон амгалан ёhoop зэргэ оршолгын политикын урдаhаа бидэ хэзээдэшье эсэргүүсэдэггүй, харин дайн сэрэгые зайсуулха гэжэ эгээл эдэбхитэйгээр оролдодог байгаабди гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд сентябриин 1-дэ хэлэhэн мэдүүлгэ соогоошье харуулхаяа hэдэнэ.

Дайн сэрэгэй ба эб найрамдалай асуудалнуудаар КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг hанал бодолыень дэлхэй дээрэ тэдэнэй бэелүүлдэг политикань үнэхөөрөө хубилhан байгаа hаа, Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэhэн тэдэ үгэнүүдыень hайшаахадашье болохо hэн. Теэд бодото дээрээ иимэ хубилалта хэхэ тухай тэдэ бодоношьегүй, харин дайн сэрэг ба эб найрамдал тухай асуудалаар арадуудай аюулгүй байдалда саашадаа ехэхэн аюулта хойшолонгуудтай болохо алдуу эндүүтэй hанамжаяа тэдэ хүтэлбэрилэгшэд урдынхяараал баримталhаар байна. Тэдэнэй түрүүшээртээ хэлэдэг байhан ба мүнөө хэлэдэг болоhон үгэнүүдэй хоорондо ямар илгаа бииб гэбэл, мүнөө тэдэ хүтэлбэрилэгшэд өөhэдыгөө бодото хараа бодолые бүри ехээр далдалхаяа, эб найрамдалда дуратай хэбэртэй, эб найрамдал сахихаяа эрмэлзэдэг хэбэртэй үгэнүүдээр далдалхаяа оролдоно.

Зүгөөр энэ тэрые буруушаахаяа, бэеэ зүбтүүлхэеэ оролдохо зуураа, мэдүүлгын авторнууд бүри ехэ бусайдалгада ороно, дайн сэрэгэй ба эб найрамдал тухай асуудалда Хитадай хүтэлбэрилэгшэд үнэн дээрээ ямараар хандана хаб гэжэ дахин дахин hэжэг түрүүлнэ.

Үнэн дээрээ тэдэнэр ямар юумэ гэршэлэн харуулхаяа хүсэнэб? Ерээдүйн дайнда бултадаа бэшэ, харин хүн түрэлтэнэй хахадынь лэ хосорхо тухай Мао Цзэ-дунай хэлэhэн үгэнүүдhээ, мүн термоядерна дайнай hүүлээр хүн түрэлтэнэй үмэнэ «hайн hайхан арга боломжонуудай» бии болохо тухай «Хунци» журналда толилогдоhон «Ленинизм мандаг!» гэжэ мэдээжэ статья соогоо эндэ тэндэhээнь цитатануудые ходоро татажа абаад, советскэ документнүүд дотор буруугаар тайлбарилагдадаг хэбэртэйгээр харуулхаяа тэдэ оролдоно.

Теэд яахаб, дурсагдаhан үгэнүүдые хэнэй хазагайруулжа, буруугаар тайлбарилжа байhан тухай асуудал хаража үзэхөөр бидэ бэлэмди. Энээн тушаа доро тогтожо хэлэхэбди.

Тиихэдээ мэдүүлгын авторнууд өөhэдөөл буруубди гэжэ гэршэлжэ байhанаа ойлгоногүй аал, дайн сэрэгэй ба эб найрамдалай асуудалнуудаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодол тушаа дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй, түрүү үзэлтэй ниитэ зоной тон ехээр hанаагаа зобожо байhан шалтагааниие мэдүүлгын авторнуудай үгэнүүд буруушаажа шаданагүй, харин имагтал баталан харуулна бэшэ аал. Тэдэ хүтэлбэрилэгшэд юун гэжэ хэлэнэб? Дэлхэйн шэнэ дайнай болоо hаа, хүн түрэлтэнэй ямар хубинь — 100 процентнь гү, али оройдоол хахадынь хосорхо гү — гэжэ бодото дээрээ тэдэнэр хэлэнэ. Мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «1957 ондо нүхэр Мао Цзэ-дунай хэлэhэн, дээрэ харуулагдаашa үгэнүүдынь ядерна дайе империализмын үүдхээ hаа, хүн түрэлтэн хосорхо гэжэ баталдаг хүнүүд тушаа хэлэгдэнхэй». «Иимэ гутарhан, сүхэрhэн уруу дуруу үзэл бодолые бидэ зүбшөөхэгүйбди,—гэжэ саашаа мэдүүлгэ соо бэшэгдэнэ. —Хэрбээ империализмын ядерна дай үүдхэбэлынь, ехэл болоо hаа дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной хахадынь хосорхо байха гэжэ бидэ хэлэнэбди». «Хүн түрэлхитэнэй hаруул hайхан ерээдүйдэ бидэ найданабди» гэжэ түгэсхэлдэнь хэлэгдэнэ.

Иимэ бодомжонууд одоол гайхалтай тагналтай байна. Хүн түрэлтэнэй хахадайнь хюдагдаха болоо hаа, ямар «hаруул hайхан ерээдүй» тухай хэлэлтэй гээшэб! Баhа ондоо нэгэ hанамжань энээнhээшье дутуугүй аюултай юм: дайн сэрэгэй ерээдүйн хойшолон тушаа hанамжануудаа Хитадай хүтэлбэрилэгшэд ерээдүйе уридшалан мэдэхэ гэжэ хүсэhэн дээрэhээл бэшэ, харин тусгаар политика баримталан бэелүүлхын тула хэлэнэд.

Энээнээ мэдүүлгын авторнууд өөhэдөөшье буруушаанагүй. Термоядерна дайнда хэды шэнээн хүнэй хосорхо байhан тухай буляалдаанай дүн гаргаха зуураа, тэдэ иигэжэ бэшэнэ: «Ядерна дай хэхэ гэжэ Америкын империализмын айлгажа, занажа байхадань ямар политика ябуулхаб — эсэргүүсэлтэ үзүүлхэ гү, али бэеэ тушааха гү?—гэhэн асуудал лэ бодото дээрээ эсэсэй эсэстэ табигдаха болоно». Хэнэйшье мэдэhээр, бэеэ тушааха тухай асуудал нэгэшье советскэ хүтэлбэрилэгшэ хэзээдэшье табяагүй, табиха аргашьегүй юм. Советскэ Союз бэеэ тушаахын тула иимэ хүсэтэй ядерна буу зэбсэг бүтээгээд, тэрэнээ улам hайжаруулжа байна бэшэл. Хэрбээ социализмын оронуудта империалис эзэрхэг түримхэйнэрэй доботолон ороо hаань, тэдэ эзэрхэг түримхэйнэр үхэлэй шанга харюу сохилто абаха байна. Энээндэ ажаг hэжэг байхагүй.

Теэд асуудал ондоогоор табигдана: эб найрамдалай түлөө үнэхөөрөө шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй гү, социальна ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёhoop зэргэ оршохо гуримые гадаадынгаа политикын гол хараа шугам болгохо хэрэгтэй гү, али «галзуунарай» ябаhан тээшэ ябажа, уласхоорондын түгшүүрилые бүри ехэ болгохо талаар империалистнуудтай мүрысөө хэхэ гү? Энэ асуудал шиидхэхэдээ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд шэнэ дайнда хүн түрэлтэнэй хахадынь гү, али 100 процентнь үгы хэгдэхэ гэжэ байжа хөөрэлдэнэ. Хэрбээ «оройдоол» хахадайнь хосорхо юм hаа, тэдэ хүтэлбэрилэгшэдэй hанадаг ёhoop, дайн сэрэг хээд туршахада болохо шэнги болоно, юундэб гэхэдэ нүгөө хахадынь «ерээдүйн hайн hайхан байдалда» орохо хэбэртэй болоно.

Асуудалай эгээл иимээр табигдаад байhые Хитадай правительствын сентябриин 1-нэй мэдүүлгэ дотор толилогдоhон Мао Цзэ-дунай нилээд заhагдаhан үгэнүүд гэршэлнэ: («...Ехэдээл hаа, хүн түрэлтэнэй хахадынь хосорхо, нүгөө хахадынь үлэхэ байна. Харин империализм дэлхэй дээрэ үгы болгогдохо, тиин бүхы дэлхэй социалис түхэлтэй болохо»). «Хунци» журналhаа абтаhан иимэ үгэнүүд мүн лэ тодо баримта болоно: дайнай болоо hаа, илаhан арадууд «хосорhон империализмын hүүри дээрэ мянга дахин үлүү hайн цивилизаци угаа түргэнөөр бии болгохо байна». Мэдүүлгэ дотороо эдэ үгэнүүдээ арсаха hанаатай байна.

—Термоядерна аюулта дайнда хэды шэнээн хүн хосорхоб — хүн түрэлтэнэй хахадынь гү, али бүлта гү — энээнhээ уламжалан политика бэелүүлхэ гэжэ дурадхадаг хараа бодолоор арсалдаа хэхэ гээшэ коммунистнуудта огто таарахагүй гэжэ тоолонобди. Бидэ, марксистнууд-ленинецүүд, бүхы арадуудай түлөө hанаагаа зобонобди. Мүнөөнэй ядерна зэбсэг ямар байдаг бэ гэжэ бидэ hайса мэдэнэбди, тиимэhээ ерээдүйн дайнда хэды шэнээн хүн зоной хосорхо тухай Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй бодомжонуудые харюусалгагүй, тон буруу гэжэ тоолонобди. Энээнэй оронд, харин дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа тэдэнэр зорюулха ёhотой байгаа ха юм. Хэрбээ атомна бомбонуудай буужа эхилхэ ябадалые коммунистнуудай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй уридшалан зайсуулжа шадаагүй hаань, хэды шэнээн хүнэй хосорхо, хэды шэнээн хүнэй амиды үлэхэ тухай асуудалые правительствэнууд болон политическэ партинууд шиидхэжэ шадахагүйл. Энэ асуудалые сэрэгэй техникэ, дайнай ябаса, хайшанньне гээ hаа ядерна зэбсэгэй хорото нүлөөндэ орохо оронуудай болон арадуудай тоо шиидхэхэ байна.

Атомна дайн ба тэрээнэй хойшолонгууд тухай асуудалаар КПСС-эй баримталдаг эли тодо хараа бодолые хазагайруулхаяа оролдожо, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд аха дүү партинуудай Бухарестын зүблөөн дээрэ мүнөө үедэ ядерна зэбсэгэй бии болоод байхада, «арадай ополчени—арми бэшэ, харин миил дайнай хүнэhэн гээшэ» гэжэ КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдые, нүхэр Н. С. Хрущевые мэдүүлhэн хэбэртэйгээр бэшэнэ. Иимэ хубхай тэнэг үгэнүүдые hанааhаа абажа бэшэхэ зуураа, мэдүүлгын авторнууд өөhэдыгөө зохёоhон эдэ үгэнүүдhээ иимэ гайхамаар тагнамаар тобшолол хэнэ: «Дэлхэйн бүмбэрсэгэй гурбан миллиард зон хадаа миил юрэдөө туhа хэрэггүй зүйл гэжэ советскэ хүтэлбэрилэгшэд тоолоно».

Советскэ гадаадын политикын хүн зондо тон дуратай байдагые, арадуудай аша туhын түлөө бидэнэй тэмсэдэгые мэдэдэг хүнүүд энэ худал үгэнүүдтэ этигэхэ аал? Үнэн дээрээ Н. С. Хрущев иигэжэ мэдүүлhэн байгаа: «Хитад нүхэдүүд бү гомодогты, таанар дайн сэрэг хэхэ ехэхэн дүй дүршэлтэй аабзат даа, теэд гол түлэб партизан дайн хэхэ дүршэлтэй гээшэт. Харин бидэ Гитлерэй Германиин урдаhаа эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, бүри горьтойхон, классическа гэдэг дай хэhэн байгаабди. Империализмын стратегүүд мүнөө дивизинүүдые миил дайнай hүнэhэн гэжэ тоолодог, тэдэнэр хэн хэды водородно бомботойб, дайшалхы самоледнуудтайб гэжэ мүнөө тоолодог болонхой. Хэрбээ урдань дайсаниие заатагүй жадаар иладаг байгаа hаа, мүнөө бомбонуудые хэрэглэхэ байна». Бухарестдэ иигэжэл хэлэгдээ hэн. Теэд Хитадай хүтэлбэрилэгшэд эндэ аюултай муу ямар юумэ олоо гээшэб?

Хитадай теоретигүүд «ерээдүйн hайн hайхан байдал» тухай hанамжаяа үндэhэлэн харуулха гэжэ үнэхөөрөө оролдодог болоод байна. Олон хүнэй хосороол hаа, революциин хэрэгтэ бүри hайн байха гэдэг хуули ёhые хэтэрхэдээ үндэhэлэн баримталхаяа тэдэнэр hэдэжэ байна. «Али бүхы хархис этэгээдүүд революциие хюдалга хэжэ үгы болгохоёо оролдодог, олон хүнэй алуулха тудам революциин хүсэниинь улам бага болохо гэжэ тэдэ хархис этэгээдүүд бододог hэн,—гээд «Империализм ба бүхы хархис этэгээдүүд хадаа саарhан барас мүн» гэhэн хитад сборник соо хэлэгдэнэ.—Зүгөөр хүн зониие хархис этэгээдүүдэй олоор алаха тудам революциин хүсэн улам ехэ болохо, хархисуудай үхэхэнь улам ойро болохо гэжэ бодото баримтанууд хархис субьективнэ үзэл бодолнуудта зүришэн харуулна. Энэ хадаа зайлашагүй жама ёhон мүн».

Шэнэ дайнда хүн зоной заатагүй хахадайнь хосорхо ябадал мэдэрхыень, фаталистнууд болохыень Хитадай хүтэлбэрилэгшэд социалис оронуудые, коммунистнуудые уряална. Хүн зоной хахадынь лэ хосорхо аал? Дүтэ дүтэ олоороо hууhан хүн зонтой оронуудай, мүн сэрэгэй ябуулгын гол дунда орохон оронуудай гээлтэ хоролтонь бүришье ехэ байха, тиимэ оронуудай арадууд оройдоошье үгы болгогдохо гэжэ эли ха юм.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай юрэдөө далдагүй сэхээр хэлэhэн байха. Жэшээнь, КПК-гай ЦК-гай гэшүүн Тао Чжу гэгшэтэй хөөрэлдэхэдөө, Чехословакида 13 миллион хүн байдаг, термоядерна дайнай болоо hаа, бүхы нацинай хосорхол гэжэ Чехословакиин нэгэ журналистын hануулхадань тэрээндэ иигэжэ харюусаа; «Хюдалгын дайнай болоо hаа, социалис лагерьта ородог бага оронууд өөhэдыгөө аша туhые бүхы лагериин ниитэ аша туhада зорюулха ёhотой болоно». Термоядерна дайнай болоо hаа, бүхы Итали hандаргагдаха гэжэ өөрынгөө арад зон тухай hанаагаа зобожо хэлэхэдээ, Италиин компартиин Генеральна секретарь нүхэр Тольятти буруу байна гэжэ КНР-эй нүгөөдэ нэгэ харюусалгатай тушаалта нюур советскэ түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө хэлэhэн байгаа. «Теэд бусад арадууд үлэхэ ха юм, харин империализм үгы хэгдэхэ бшуу...»,—гэжэ тэрэ тушаалта нюур мэдүүлhэн байгаа.

Дэлхэйн термоядерна дайн тухай асуудалаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа бодолынь бодото дээрээ иимэ юумэл даа. Дайн сэрэгэй тон ехэ хохидол ушаруулха байhаниие тэдэнэр тооногүй, эрдэм наукын баримтануудые тэдэнэр тооногүй, харин манай планетын хүн зоной хахадыньшье хосорхо байгаа hаа, дэлхэйн дайнай аюулта хойшолонгуудые дэмы ехэдэ тоолоhоной хэрэггүй гэжэ байжа үсэд нэтэрүүгээр дабтанад. Теэд хүн түрэлтэнэй али нэгэн хубинь — хахадынь гү, али хахадhаа ехэньшье, баганьшье гү — үлэбэшье гэсэл даа. Зүгөөр хото городуудай, экономико болон культурын түб газарнуудай радиоактивна зэбсэгээр hандаргагдаад, бүхэли оронуудай ядерна зэбсэгэй гал дүлэндэ шатаагдаад, үхэлэй аюултай радиоактивна бодосуудаар дэлхэйн агаарай бузарлагдаад байгаа hаа, амиды үлэhэн хүнүүд бүри hайн шэнэ цивилизациие түргэнөөр байгуулжа шадаха hэн гэжэ хэн найдаха гээшэб...

Политика бэелүүлхэдээ, хооhон бодолнуудые эшэ үндэhэ болгохогүй, харин термоядерна дайн гээшэ бүхы арадуудта, бүхы дэлхэйдэ айхабтар ехэ аюулта хойшолонтой юм гэжэ хараадаа абаха хэрэгтэй. Бүхы оронууд, дайнда амиды үлэhэниишье оронууд хэдэн арбан жэлээр, магад хэдэн зуун жэлээршье хүгжэлтээ hаатуулха байна. Термоядерна дайнай болоhон дэлхэй дээрэ хүнэй түрэжэ олшорхоньшье Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй hанагшаhаа ондоо байха байна. Хүн зоной хахадайньшье хосороо hаа хамаагүй, эхэнэрнүүд дахин лэ гаргана бэзэ, хүн зон балай үсөөрөөд орхихогүй гэхысэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд бодото бүхы үнэн баримтануудые хэрэгсээнэгүй; тэдэнэр бодото дээрээ термоядерна дайн хэгдэжэ боломоор гэжэ номноно. Энэнь юун гээшэб, онсо өөрэ янзын баатаршалга гээшэ гү, али ямар нэгэн шэнэ гуманизм гээшэ гү? Хүдэлмэришэн ангиин, ажалша арадай ударидагшадай үндэр дээдэ уялга тиимэ хараа бодолтой тааараха, зохихо гээшэ гү? Хэрбээ термоядерна дайнай hүжэрөө hаа, тэрэнэй дүлэн соо юрэдөө хэн хосорхо заяатай гээшэб? Империалистнууд, монополистнууд хосорхо гү? Теэд тэдэнэр гансаараа хосорхогүй, империалистнууд дайн сэрэгые үүдхэхэ, харин дайнай үедэ аргагүй олон ажалша түмэн, хүдэлмэришэн, таряашад, интеллигенци хосорхо байхал гэжэ пекинээрхин бодожо үзөө ха гү?

Арад зонойнгоо үмэнэ харюусадаг марксистска нэгэшье парти Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй тиимэ заабаринуудые өөhэдынгөө политикын үндэhэ hуури болгохо ябадал хэзээдээшье зөбшөөхэгүй байна.

Арсалдаанай гол удхань иимэ юм. Мүнөө цитатануд тухай асуудалдаа дахин бусаябди. 1957 оной Московско Зүблөөн дээрэ Мао Цзе-дунай хэлэhэн үгэнүүдые заhажа, нилээд ондоохон болгоод, мэдүүлгын авторнууд мүнөө харуулна. Үнэн сэхэ байхын тулада, зүблөөндэ хабаадагшадай үмэнэ Мао Цзэ-дунай хэлэhэн бодото үгэнүүдые тус Зүблөөнэй протокол сооhоо абажа харуулаябди. Эдэ үгэнүүд соонь Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй алдуутай хараа бодол илангаяа тодоор харагдана.

«Ерээдүйн дайнда хэды шэнээн хүнэй хосорхо байhые тухайлан хэлэхэдэ болохо гү? — гэжэ тэрэ хэлээ hэн. — Магад, бүхы дэлхэйн 2.700 миллион хүн зоной гурбанай нэгэ хубинь, тайлбарилан хэлэбэл, оройдоол 900 миллион хүн хосоржо болохо. Хэрбээ атомна бомбонуудай үнэхөөрөө хэрэглэгдээ юм hаа, энэ тоошье үшөө бага гэжэ hананаб. Тиимэ юумэнэй болоо hаа, аюултай ааб даа. Зүгөөр хүн зоной хахадыньшье хосороо hаа, дан муу бэшэ. Яахадааб гэхэдэ, энээниие бидэ хүсөө бэшэбди, харин тэдэнэр хүсөө, тэдэл бидэндэ дайн сэрэг баадхана ха юм. Хэрбээ бидэнэй дайлалдаа hаа, атомна ба водородно зэбсэг хэрэглэгдэхэ байха. Хүн түрэлтэнэй хахадынь гү, али магад хахадhааньшье ехэниинь хосоржо, бүхы хүн амитанда ехэ зоболон ушарха гэжэ өөрөө бодоноб. Энэ асуудалаар би Неруэтэй арсалдаа hэм. Энэ талаар Неру намhаашье уруу дуруу, сүхэрhэн бодолтой байгаа hэн. Хэрбээ хүн түрэлтэнэй хахадынь үгы хэгдээ hаа, үшөө хахадынь үлэхэ, харин империализм бүри мүhэн усадхагдажа, бүхы дэлхэй дээрэ имагтал социализм бии болохо, тиигээд 50 жэл соо гү, али 100 жэл соо хүн зон дахин үдэхэ, хахадhааншье үлүү олоор үдэхэ гэжэ Нерудэ хэлээ hэм».

Эдэ үгэнүүдэй гол удхань сентябриин 1-нэй мэдүүлгэ дотор бүри мүhэн баталагдана. Зүгөөр энэ документ дотор харуулагдаhан текстын вариант соо дээрэ хэлэгдэhэн үгэнүүдэйнгээ бодото удхые далдалха hанаатай элитэ эрмэлзэлыень гэршэлhэн үгэнүүд ба мэдүүлэлнүүд тэндэнь бии юм. Жэшээнь, иимэ үгэнүүд мэдүүлгэ дотор онсо тэмдэглэгдэнхэй: «Манай Хитад орон дотор барилга хэгдэнэ, бидэ эб найрамдал хүсэнэбди. Зүгөөр империалистнуудай ямаршье юумэ тоодо абангүйгөөр дайн сэрэг хэхые манда баадхаа hаань, бидэ ехэ дурагүйгөөр барилгаяа хойшолуулаад, тэрэнээ дайнай hүүлээр дахин үргэлжэлүүлхэ байнабди». Гэбэшье, гол шухала юумэн гэхэдэ, 1957 оной Зүблөөн дээрэ иимэ үгэнүүд оройдоо хэлэгдээгүй hэн. Мао Цзэ-дун тиихэдэ иигэжэ хэлэhэн юм: «Хитад орон дотор барилга үшөөл ёhотой hайнаар хэгдэнэгүй. Хэрбээ манда империалистнуудай дайн сэрэг баадхаа юм hаа, бидэ барилгаяа болюулхаар бэлэмди; теэд түрүүшээр хүсэ шадалаа туршаад үзэел даа, hүүлээрнь барилгаяа дахин хэжэ орохобди».

Эдэ үгэнүүдэй тон ондоо удхатай байhыень хүн бүхэн ойлгоно бэзэ. «Түрүүшээр хүсэ шадалаа туршажа үзөөд, hүүлээрнь барилгаяа дахин хэжэ орохо» гэhэн уряал ямар удхатай гээшэб? Энэнь эб найрамдалда, амгалан ёhoop зэргэ оршохын түлөө тэмсэлдэ уряалhан үгэнүүд аал? Бодото дээрээ энэнь дайн сэрэг хэхэ, социализм капитализм хоёрой хоорондохи зүришэлдөөе дайн сэрэгэй аргаар шиидхэхэ гэhэн заабари ха юм. Тиин энэ заабариинень миил алдажа хэлэhэн хэбэртэйгээр хэншье харуулжа шадахагүй. Мао Цзэ-дунай хэлэhэн эдэ үгэнүүдые hануулхада, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дурагүй байдаг, тиихэдэ арадуудта империалистнуудай дайн сэрэг баадхаа hаань, тиимэ юумэ хэхэ тухай тэндэ хэлэгдээ hэн гэлсэдэг. Энээнтэй дашарамдан бидэ иигэжэ асууха байнабди: Хитадай хүтэлбэрилэгшэд капитализмые илаха тухай ондоо ямар арга боломжо хаана, хэзээ дурадхаа юм, капитализмтай амгалан ёhоной мүрысөө хэхэ аргаар капитализмые социалис оронуудай илаха тухай тэдэ хүтэлбэрилэгшэд эли тодоор хаана, хэзээ хэлээ юм?

«Амгалан ёhоной экономическа мүрысөөн болбол империализмда эсэргүү тэмсэлэй бодото арга хэрэгсэл бэшэ юм», «Амгалан ёhoop зэргэ оршохо ябадалые социалис оронуудай генеральна политика гэжэ мэдэржэ болохогүй» гэhэн үзэл бодол Хитадай хэблэлдэ, КПК-гай документнүүдтэ саг үргэлжэ, үсэд нэтэрүүгээр номногдожо байгшал.

Амгалан ёhoop зэргэ оршолгын политика бэелүүлхын орондо, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд «хүйтэн дайе», уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые ехээр магтана гэжэ бодото баримтанууд гэршэлнэл.

Революцида «хүйтэн дайн» аша туhатай гэhэн бодомжын Пекиндэ hаяшаг бии боложо байhан бүри 1958 ондо КНР-эй хүтэлбэрилэгшэ иимэ hанамжа хэлээ hэн: хүйтэн дайн баруун оронойхиндо туhатай гэжэ тэдэ оронууд hанадаг. Зүгөөр үнэхөөрөө болоходоо тиимэ дайн «манай оронуудта бүришье туhатай юм». hүүл тээшээ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд иимэрхүү hанамжануудаа бүхэли «теори» болгон хүгжөөгөө hэн. «Уласхоорондын политика тухай асуудалнуудаар хөөрэлдэхэдөө Хитадай хүтэлбэрилэгшэд «хүйтэн дайн hайн юумэ гээшэ», түгшүүрилтэ байдал хадаа революционно тэмсэлые хүгжөөхэдэ hайн гээшэ» гээд манай нүхэдтэ хэлээ hэн»,—гэжэ «Коста-Рикын арадай авангард» партиин III пленумэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Тиимэ үзэл бодолнууд КНР-эй хэблэлдэшье үргэнөөр номногдодог. Хэдэн жэшээ абажа харуулаябди. 1962 оной декабрьда «Жэньминь жибао» газетэ иигэжэ бэшээ hэн: «Амгалан ёhoop зэргэ оршохо аргаар «дайн сэрэггүйгөөр эб найрамдал» тогтоохо гэдэг баталамжа бүришье бүтэхэгүй буруу байна». Империалистнуудтай хэлсээ хэжэ, амгалан ёhoop зэргэ оршолгые хангаха гэжэ бододог хүнүүд өөhэдыгөө мэхэлнэ гээшэ гэжэ КПК-гай ЦК-гай гэшүүн Ляо Чэн-чжи гэгшэ 1961 оной декабрьда Стокгольм хотодо болоhон Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн соведэй сесси дээрэ хэлээ hэн.

Имэ заабаринуудайнь
тай байhан тухай hайса
бди.

Нэгэ талаhаа, Хитадай хүт
шэд болбол империализм
сагта дайн сэрэг заатагүй
жэ батална, уласхоорондын
рилтэ байдал, «хүйтэн
hайн юумэн гээшэ гэhэн
номноно. Нүгөө талаhаа,
даа дэлхэйн дайнай бол
балай аюултай бэшэ, яаха
дэ, хүн түрэлтэнэй хахады
бүри hайн ерээдүй байда
гэжэ хэлэнэ.

Эдэ үзэл бодолнуудые
нэгэдүүлээд хараа hаа,
далай хүсэнүүдэй хэды
добошье, дайн сэрэгые
нуудай hүжэрөөгөө байна
юун болохо тухай хэ
Энээн тухай хөөрэлдөөнүүд
тал бодото hанамжаяа
гэhэн ябадал мүн. Үнэн
даа Хитадай хүтэлбэрилэгш
раа бодолынь тад ондоо
сэрэг хэжэ событинуудай
хүгжэхэ ябадалые зайлашаг
энээнhээ байтагай амгалан
хүгжэлтэдэ орходоо дайн
хүгжэхэ ябадал бүри дээрэ
дэнэр hанадаг.

Эдэ бүгэдын hүүлээр
эб найрамдалай, амгалан ё
оршолгын тала баригшадай
Хитадай хүтэлбэрилэгшэдай
хань бэрхэтэйхэн байха.

Теэд гансашье үгэнүүд,
нүүдээр хэрэг ушар дүүр
Гол шухала юумэниинь га
эй хүтэлбэрилэгшэд hүүлэй
тэ энэнь социальна
оо байгуулалтатай оронуу
галан ёhoop зэргэ оршохо
болюулха политикые бодото
бэелүүлхэеэ тэдэ хүтэлбэр
оролдожо байhанаа ямар
hэжэг түрүүлнэгүй.

Дэлхэйн термоядерна дай
жа болохо арга боломжодо
гүй дээрэhээ, Хитадай хүта
шэд хадаа уласхоорондын
рилые hуларуулха тушаа
Союзай болон бусад социа
нуудай бэелүүлдэг хэмжээ
нуудта hаад тойбо хэнэ
оронуудай, эб найрамдали
арадуудай шадалаараа оролдо
лэй жэлнүүдтэ дэлхэйн т
тэ байдалые hуларуулха
ринь КПК-гай хүтэлбэрилэ
hуларуулгые болюулха гэж
хы аргаар оролдоо. 1959
хоорондын түгшүүрилэй
эхилhэн, илангаяа США-
Н. С. Хрущевой ошожо ерэ
лаар Советскэ Союзай ба
хоорондохи «хүйтэн дайна
тэды hуларжа эхилhэн
шалтагаалан, Хитадай хүт
шэд дэлхэйн коммунис
хараа шугамга доботоло
hэн байна. Энээндэ мүнө
ажаг hэжэггүй.

Эгээл тэрэ үедэ Инди
хила дээрэ Хитадай хүтэлб
дэй зэбсэгтэ тулалдаа
эгээл миинтэ бэшэ юм. Тэр
тэ тулалдаан дэлхэйн тус
шахардуу байдал тохёолд
гадна, мүн ошон ошотороо
рондын түгшүүрилэй бү
намжааха байhан ябадалые
хэрэгтэ зорюулагдаhан байха.

Хитад-Индиин зүр
hаял бии боложо эхилhэн
советскэ хүтэлбэрилэгшэд
правительствэ иигэжэ хэл
лэн hэн: Хитад ба Инди
саhаа хойшо үлэhэн Ги
хила шадарай газар дайда
салдаа хэжэ, тэрэ арсалд
тэ ехэ тулалдаан болохо
рэгүй ябадал. энэ болбол
Инди хоёрой харилсаан
мүн уласхоорондын бусад
далда урушагтай байха юм.
хай арсалдаа хэхэдэ, тии
рэ Хитад Инди мэтын
хоорондо арсалдаанай гарал
нинэй үзэл бодолнуудые
хэрэгтэй. Хоёр талаhаа
долго гаргаа hаа, хила т
шье асуудалые бүү зэбсэг
гүйгөөр шиидхэжэ болохо
Ленинэй үзэл бодолнууд

Хитад-Индиин хоорондо
Гималайдахи зүришэлдөөн
рамдалай хэрэгтэ тон муу
той байгаа, Азидахи антиим
стическа фронтын нэгэдэл
хидол ушаруулаа. Инди
үзэлтэй хүнүүдые угаа му
да оруулаа гэжэ мүнөө
до эли болонхой.

Хитад өөрөөшье hайн юум
hээ оройдо олоогүй, ииг
хаар байгаа юм. Дэлхэйн
үмэнэ. нэн түрүүн Ази. Афр
дуудай үмэнэ Хитадай нэр
оройдоошье ехэ болоогүй
яхан бээе даанхай байдалта
арадуудта үлыгэр жэшээ
социалис оронуудай нэгэн
тральна залуу гүрэнтэй
даа хэбэ, сэрэгэй талаар
тухай асуудалые өөрынгөө
hада тиимэ аргаар шиидхэ
дэбэ гэжэ арадууд ойлгоно
шуудалтайгаар мэдээ болол

Хитадай хүтэлбэрилэгшэ
социалис оронуудай, аха
нууд нүхэдэй ёhoop зэргэ
дэнь хэрэггэгүй. Энээн
тагай, иигэжэ зүбшоолдоно
уласхоорондын оршонд
дурагүй байhат гэжэ тоол
дэй ёhоной тэрэ зүбшэл з
гаа. Советскэ Союз болон
циалис оронууд Инди-Хит
дэ дээрэ гараhан зүришэлдөө
Хитадай хараа бодолые
гөөр дэмжэбэгүй, энээнh
аха дүү партинуудтай
hэн арсалдаанууд эхилэ
тад нүхэдүүд «Ямар юумэ
арсалдаан гараа б?» гэhэн
гоо сэхэ бэшэнэ.

(Үргэлжэлэлынь нюурта)

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

(Эхэниинь 1, 2-дохи нюурнуудта)

...политикые һула... КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй ...үүдынь сүлөөрһэн оронууд... түрүүн Энэдхэг орондо, им... гүрэнүүдэй бүри ехээр ор... болгоходынь бодото дээрээ ту... гэшэ. Эдэ бүгэдэнь нацио... бэеэ даанхай байдалай төлөө ...хүдэлөө ударуулха, да... оронуудай хүсэнүүдэй хубаа... ...болохо ю... ...ушадаб гэбэл КНР-эй пра... Азиин болон Африкын ... хархис гуримтай оронууд... ...империалистическэ ...булаглажуулхын тула... ...оролдоно.

...Энэдхэгтэ үзүү... туһаламжа тухай асуудалые ...хүтэлбэрилэгшэд антисовет... ...өөһэдынгөө аша ...хэрэглэхэ гэжэ ходо оролдог... ...арад зондо дуулгадаггүй... ...оронуудай... ...Советскэ Союз... ...бэеэ даанхай байдалай төлөө ...сүлөөрһэн оронууд... ...номическа болон политическэ... ...гэжэ оролдоно ха

...политикамнай мүн Энэдхэг... ...харилсаандаа... ...дэгдэнэ. Англиин империализ... ...Энэдхэг ... нейтралис хараа бодолоо ба... ...нь, Энэдхэгые экономичес... ...мэдэлдээ оруулха... ...империалистнуудай һэдэлгые ...нимэ Советскэ Союз туһална ...нимэ политикые бидэ зүб гэ... ...болдог байгаабди... ...политика эб ...лаа болон социализмын хэрэг ...зоруулагдана.

...9 он болотор Хитадай Арадай ...лика Индитэй харилсаа хэхэ... ...иимэ политика ябуулдаг ...гэжэ һануулхада үлүү болох... ...Азиин эдэ хоёр агууехэ гүрэ... хоорондо хани ёһоной харил... байхада, эб найрамдал хам... ...хэрэгтэй, империализм... ...түримхэй һанаашалгануудай... ...тэмсэхэдэ тэдэнэй бэе... ...бидэнэр ...нэмди. Хитадай болон Ин... ...тэлбэрилэгшэдэй хани халуу-...улзажа, эб найрамдалай хэ...абаатай хамтын мэдүүлгэ хэ... бидэнэр мүн лэ һайшаадаг ...бди. Тодорхойлон хэлэхэдэ, ...рнүүд Чжоу Энь-лай Неру хо... ...соносхоһон панча-шила гэдэг ...римые дэмжээ бэлэйбди. Эдэ ...эсэстэ Хитад Инди хоёрой ...охи зэбсэгтэ зүрилдөөн манай ...хүнүүдтэ, мүн тэрэшэлэн ...дэлхэйн олониитэдэ тон хүлеэг... ушар болоһон байгаа.

...болоод байхада Хитадай ...дайлалдахадаа Инди совет... ...зэбсэг хэрэглэнэ гэжэ бай... Хитадай хүтэлбэрилэгшэд гэм... Нэгэдэхеэр, энэнь бодото дээ... ...худал байна. Хоёрдохёор, энэ ...шугам баримталха болоо һаа, ...сэрэгүүд Индиин урдаһаа ...дахадаа советскэ буу зэбсэг ...энэ гэжэ хэлэхэ эшэ үндэһэ ...правительствада тииһээ тии... ...бшуу. Яахадааб гэхэдэ, хэ... ...мэдэхээр, Советскэ Союз Хи... ...айхабтар ехэ сэрэгэй туһалам... ...үлнэ ха юм.

...нэр социалис Хитадта, ...тэрэшэлэн эб найрамдал... ...уратай Индидэ һайн һана... ...туһаламжа үзүүлдэг байгаа... Хитад Инди хоёрой хоорондо бо... ...зүрилдөөн ехэ гэмшэлтэй бай... ...жэ мэдүүлхэдээ бидэнэр баһал ...ёһоной мэдэрэл дээрэһээ, эб ...ндалые бэхижүүлхэ, империа... ...н урдаһаа тэмсэдэг хүсэнүүдэй ...лые бэхижүүлхэ зорилготой... ...гтэһэн байгаабди. Энэ зүрил... ...лсэ хэжэ, эбтэй амгалан ...шиидхэбэл хитадшье, энэдхэг... ...радуудай һанал хүсэлдэ таа..., бүхы дэлхэй дээрэ эб най... ...хамгаалха хэрэгтэ ашатай ту... ...байха гэжэ бидэнэр мүнөөшье ...ибди.

...лай хэдэн жэлэй турша ...ай талынхид хилэ нэгэтэй, ...э һууһан гүрэнүүдэйнгээ урда... ...рули буса ябуулга хэнэ. Энээн ...дээнь харахада, КНР-эй прави... ...тво энэ асуудалаар ленинскэ ...шугамһаа улам бүри холодожо ...Хилэ шадарай асуудалнуудта ...ионойнгоо анхаралые зорюута ...улжа. КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд ...ыанай үзэл бодолые һүжэ..., бусад арадуудта харша хүй... ...андаха ябадалые дэмжэнэ.

...60 онһоо эхилээд Хитадай сэ... ...болон юрын хүнүүд совет ...ехэ оло дахин эбдэнэд. Ган... 1962 ондо Хитадай талаһаа ...хилые 5 мянгаһаа үлүү да... ...бажа гараһан ушар тодорхой... Үнгэржэ ерэхэдээ, совет ...айдые зарим ушарта хүсөөрөө ...ашаглаха» һэдэлгэнүүдшье ...ан байна. Хилэ нэбтэржэ га... Хитадай нэгэ эрхэтэн Хэйлун... провинциин арадай комитедэй ...заабари абаад ябаһан байба. ...доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: ...рай болон Уссуриин арсалдаа... ...аралнууд дээрэһээ загаһа бари... ...совет хилын һахюулшад ...аралнуудһаа гаража ошогты гэ... ...загаһашадта ходол захир... Эдэ арсалдаатай аралнууд ...гаража саашадаашье загаһа ...гэжэ дурадханабди. Эдэ ...гдаһан аралнууд Хитадай га..., тиимэһээ бидэнэр бэшэ, ха... ...өөһэдөө хилыемнай эб... ...байнат гэжэ совет погранич... ...мэдүүлэгты». Мүн саашадаа ...иигэжэ үргэлжэлүүлэгдэнэ: ...аралнууд дээрэһээ манай за... ...ямаршье ушарта холо-

дуулажа болохогүй. Манай гүрэнүүдэй хоорондохи хани ёһоной харилсаатай байһан ушарые хараада абажа, советскэ талынхид манай загаһашадые эдэ аралнууд дээрэ хүсөөр намнахагүй байха гэжэ тухайлнабди».

Өөһэдынгөө хоорондохи хилын шугамые зарим газарнуудта тодорхойлхо асуудалаар һаналаа мэдэлсэхэ зүблөө хэе гэжэ Советскэ правительство КНР-эй правительствада зүгөөргүй оло дахин дурадхаһан байна. Хэрбээ тиигэжэ үгэеэ ойлголсоо һаа ямаршье арсалдаан гарахагүй һэн. Зүгөөр Хитадай талынхид манай хилые мүртөө нэбтэрдэг шэ...

Энээнһээ урда үнгэрһэн үедэ Советскэ Союз Хитад хоёрой хоорондохи хилын шугам зарим газарнуудта бурууһаар татагданхай юм гэһэн үгэ хүүр Хитадай талынхид тараадаг байгаа. Энээние миил һанаа амар дуулаад байжа болохогүй.

Мүнөө үедэ тиимэ тиитэрээ социалис оронуудай хоорондо ямар нэгэн газар уһанай арсалдаата асуудал зорюута гаргаха гэшэ ехэл аюултай хэрэг болохо байна. Үни заяанда үгы болоһон баримтануудые, үбгэ эсэгэнэрэй... газарнуудые урдаа барижа, тогтожо дүүрэһэн хилын шугамые дахяад һэлгүүлхэ зорилготойгоор социалис оронуудай гүрэнүүдэй хоорондо арсалдаан ехэ болоод һаа, арадууд өөһэд хоорондоо муудалдажа, дайсан харша этэгээдүүдые баясуулхаһаа бэшэ ондоо һайн юумэн гарахагүй.

Урдань газар уһа булялдаһан дээрэһээ гүрэнүүдэй хоорондо элдэб арсалдаан, зүрилдөөн болоходо, ... гэжэ яахадаа мартажа болохогүй. Газар уһа булялдаһан арсалдаан, хилэ дээрэхи зүрилдөөн ..., бусадуудые ... шалтагаан болодог байһаниинь мэдээжэ. Ушар иимэһээ хилэ дээрэхи асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхэһэн хойноһоо коммунистнууд ходоо оролдодог. Өөһэдынгөө хоорондохи харилсаануудые пролетарскэ интернационализмын үндэһөөр байгуулдаг социалис оронууд газар уһанай асуудалнуудые хани ёһоор шиидхэхэ жэшээ харуулха зэргэтэй.

Советскэ Союз хүршэ һууһан ямаршье оронтоо хилэ шадарай асуудалнуудые ... байна. Бидэнэр ... омогорхонобди. Яахадааб гэхэдэ, иимэ эрхэ байдал гансахан Советскэ Союзай бэшэ, харин бүхы социалис оронуудай аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха хэрэгтэ таарамжатай һайн байна.

Уласхоорондын асуудалаар социалис оронуудай баримталдаг ленинскэ хараа шугамай урдаһаа Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хайшан гэжэ тэмсэжэ байһаниинь нёдондо жэлдэ Карибска далайн оршондо тохёолдоһон түгшүүрилтэ байдал тухай тэдэнэй үгэдэг сэгнэлтэ дээрэһээ илангаяа эли тодоор харагдана. Сентябриин 1-нэй мэдүүлгэ соо энэ асуудал тушаа бага бэшээр хэлэгдэнэ. «Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй буруу юумэ хэһэн дээрэһээ» иимэ түгшүүрилтэ байдал тохёолдоһон юм, Кубада советскэ ракетэнүүд «даншье һаа бодолгүйгөөр» табигдаа гэжэ байгаад элдэб баталамжанууд энэ мэдүүлгэ дотор бии. Кубаһаа эдэ ракетэнүүдые холодуулан гаргахадаа «дайсанда бэеэ тушааха ябадал гаргаа» гэхэ мэтынгшье шашалдаануул тэндэ элбэг. КНР-эй правительствын гаргаһан мэдүүлгэ соо иимэ худал хуурмаг юумэнүүдэй байбашье, гансал юумэн—бодото үнэн сэхэ зүйлнүүд үгы.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хэлээшээр болохо болоо һаа, американскэ империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулганууд 1962 оной октябрь һарада термоядерна һандаралта ехэ дайнай аюулда хүргөөгүй болоно, харин американскэ империализм энээндэ ямаршье хамаатай бэшэ, Кубада ямаршье аюул тохёолдуулаагүй шэнгеэр харуулагдана. Энэнь яаха аргагүй худал ха юм, США-гай зүгһөө сэрэгэй хүсөөр орожо, Кубын революциие дарахаяа байһан аюултай хэсүү үедэ Советскэ правительствын эрид шанга ябуулганууды мүнөө болоһон хойно хардажа гүрдэжэ, буруутуулха зорилготойгоор Пекинэй зүгһөө иимэ үгэ хүүр тараагдана.

Иимэ ехэ аюулай тохёолдожо, Куба дээгүүр барагар хара үүлэнэй үдэрһөө үдэр бүхэндэ бөөгнэржэ байһыень Кубыншье хүтэлбэрилэгшэд, Советскэ правительствашье тон элеэр хараһан байна. Кубада добтолон орохо тухай США-гай правительство болон Кубын контрреволюционернүүдэй хоорондо хэлсээн хэгдээд, гансал ямар сагта, хэдынэй үедэ эхилхэ тухай тодорхойлжо байһыень Кубын контрреволюционернүүдэй ударидагша Миро Кардона гэгшэ хахад жэл болоһон хойно өөрынгөө мэдүүлгэ дотор баталан хэлээ бэлэй. Кубада добтолон орохо тухай США-гай правительстватай Кубын контрреволюционернүүд хэлсээ баталаа һэн гэжэ 1963 оной апрель һарада баһал тэрэ тодорхойлон хэлээ һэн.

Иимэ эрхэ байдалда пролетарска интернационализмын ёһо гуримые баримталдаг Советскэ Союз Кубын арадай дайшалхы түйлалтануудые хамгаалхын тула өөрынгөө ракетно-ядерна хүсэнүүдые эрид сэхээр шэглүүлээ бэлэй. Кубын арадай эрэлхэг шиидэнги байһан ушар, мүн советскэ ракетэнүүд хүсэтэ шанга нүлөө үзүүлээ. Американскэ империализм Кубада добтолжо зүрхэлөөгүй, тэдэнэй зохёоһон түсэбүүд буруутаа. США-гай зүгһөө Кубада добтолго хэгдэхэгүй, мүн тэрэшэлэн өөһэдынгөө союзнигуудые тэрээн руу табихагүйбди гэжэ США-гай президент үгэеэ үгэһэн байна.

Эдэ бүгэдэ бүхы дэлхэйдэ һайн мэдээжэ болонхой. Иимэ хатуу шанга үдэрнүүдтэ Советскэ Союзай дүүргэһэн үүргые, тэрэнэй хүсэ шадалаа харуулһыень, революционно Кубые харин дайсадһаа хамгаалхын хойноһоо ябуулһан политикыень нүхэр Фидель Кастро иигэжэ сэгнэһэн байгаа: «Хэдэн мянган модоной газарта өөһэдһөөнь холо байһан бишыхан арадые хамгаалхын тула айхабтар ехэ сэнтэйгээр, 45 жэлэй зоригжол түгэс ажалаар олоһон хамаг баялигаа хайрлангүйгөөр термоядерна дайнай дүлэн руу шэглүүлһэн тэрэ орон хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй! Өөһэдынгөө хэлэшэгүй ехэ баялигые эдлэжэ, энхэ амгаланаар хүгжэхэ эрхээ хамгаалхын тула совет орон фашистнарай урдаһаа хэгдэһэн Эхэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда бүхы Кубын хүн зонһоо үлүү олон хүбүүд, басагадаа алдаһан юм. Энэ орон манай багахан гүрэниие хамгаалхын тула халташье гэдэргэ сухарингүйгөөр түрьбэлгүй хүндэ дайнай аюулда өөрыгөө оруулаа! Хани ёһоной харилсаанай энээнһээ эли тодо жэшээ түүхэдэ байгаагүйл.

Интернационализм гээшэ эгээл энэл!

Коммунизм гээшэ эгээл энэл!».

Фидель Кастрын хэлэһэн эдэ үгэнүүдтэ үшөө юун гэжэ нэмээхэ хэрэгтэйб?

Пролетарска интернационализмын ёһо гуримые хүтэлбэри болгоһон Советскэ Союз эгээл иигэжэ тэмсээ. Карибска далайн оршондо түгшүүрилтэ байдалай тохёолдоод байхада Пекинһээ ерэдэг «зүбшэлнүүдые» хараада абангүйгөөр буруушаан хаяабди. Хэрбээ тэдэ зүбшэлнүүдые бэелүүлээд, манай гадаадын политикын ленинскэ хараа шугамые сахяагүй гээшэ һаа бидэнэр дэлхэйе термоядерна дайнай айхабтар ехэ аюулда хүргэжэ болохо байгаабди. Бодото дээрээ болоходоо Хитадай хүтэлбэрилэгшэд бидэниие түйлай аюултай хэрэгтэ түлхихэ гэжэ һэдэһэн байгаа. Хэрбээ тэрээ руунь ошоо һаа, мэргэн буудалгын сагаалса болгон бэеэ үриһэн Куба багахан арадууд тушаа Пекинэй зүгһөө гараһан заабариие эгээн түрүүшээр бэелүүлжэ, «хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө» өөһэдыгөө бүри мүһэн зорюулха байгаа.

Карибска далайн оршондо тохёолдоһон түгшүүрилтэ байдалһаа хойшо мүнөө нэгэ жэлэй үнгэрөөд байхада ушар байдал бүришье һаа элирнэ. Эрхэ сүлөөгөө олоһон аралай аюулгүй байдалые хамгаалха талаар социалис оронуудай хамтаараа хэлсэжэ баталһан хараа бодолые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд зорюута һаатуулжа, империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ туһа хэдэг байгаа.

КНР-эй мүнөө үедэ ябуулжа байгаа хараа шугамые баруун зүгэй империалистнар ехэтэ һайшаажа байһанаа нюунагүй. КНР-эй правительствын ябуулдаг политика Карибска далайн оршондо түгшүүрилтэ байдалые саашадань үргэлжэлүүлхэ ябадалда туһа хүргэнэ гэжэ тэдэнэр эли тодоор мэдүүлнэ. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ хараа шугам ябуулжа байхада тэдэниие Кубын арадта урбана, социалис оронуудай арадуудта урбана гэхэһээ бэшэ ондоогоор юун гэжэ нэрлэлтэйб.

Карибска далайн оршондо тогтоһон түгшүүрилые эбэй ёһоор шиидхэжэ, Кубын арадай энхэ амгалан байдалые сахиха ябадалда шэглүүлэгдэһэн Советскэ правительствын политикые бүхы совет арад, эб найрамдалда дуратай бүхы дэлхэйн хүн зон нэгэн һаналтайгаар, айхабтар халуунаар угтаа. Карибска далайн оршондо тохёолдоһон түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ ямар хүшэр хүндэ ушарнууд дайралдаа һэм, тэдэниие буруу тээшэнь абаашан тайлбарилжа, эгээл тэрэ үедэ СССР алдуутай буруу политика ябуулаа гэһэн хэбэртэйгээр Хитадай хүтэлбэрилэгшэд жэрхэмшэгтэ муухайгаар харданад.

IV.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, олониитын ондо ондоо байгуулгатай гүрэнүүдэй эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха гэшэ дэлхэйн революциин, мүн тэрэшэлэн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй уг зорилгонуудта таарамжагүй гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэтэ бэшэ мэдүүлһыень һананабди. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд эгээн һүүлдэ сентябриин 1-дэ правительствынгаа зүгһөө тунхаглаһан мэдүүлгэ соогоо баһал энэ асуудалые дурдана. Эб найрамдалай түлөө, мүн тэрэшэлэн элдэб оронуудай эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байхын түлөө Советскэ Союзай хэдэг тэмсэл «революциие хоримжолһон ябадал» мүн, тэрэшэлэн арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ һаад түбэг ушаруулһан хэрэг гэжэ байгаад тэдэнэр батална.

Социалис оронуудай, бүхы коммунис хүдэлөөнэй үнэн зүб политическэ хараа шугам зохёохо ябадалда дайн сэрэг, эб найрамдал болон революциин асуудалнуудые зүбөөр ойлгохо гэшэ мүнөө сагта айхабтар шухала удха шанартай болоод байна. Ушар иимэһээ эдэ асуудалнуудаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг алдуутай буруу хараа бодолые, мүн бодото ажал ябуулгые баһа дахин элирхэйлэн харуулжа, өөһэдынгөө һанамжые тайлбарилан хэлэхэ зэргэтэйбди.

Капиталис оронуудта революционно ангиин тэмсэл хүгжөөхэ хэрэгтэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө үргэдхэхэ ябадалда эб найрамдалай болон эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха политика таатай һайн нүлөө үзүүлнэ гү? Эб найрамдал бэхижүүлжэ, ондо ондоо социальна байгуулгатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политикые империализмда баадхаха гэшэ хүдэлмэришэн ангиин, ажалша ниитын, ондоогоор хэлэхэдэ, бүхы дэлхэйн хүн зоной диилэнхи хубиин аша туһада ямар нүлөө үзүүлнэб? Эдэ асуудалнуудта үгтэһэн харюу дээрэһээ хүдэлмэришэнэй болон коммунис хүдэлөөнэй онол арга, гол шэглэл айхабтар ехээр дулдыдаха байна.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ дэлхэйн хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй бүхы дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, социализмын түлөө тэмсэл гэшэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлтэй яаха аргагүй нягта холбоотой, арадуудай революционно болон сүлөөрэлгын тэмсэлэй ямаршье һаа гэрьтэй ехэ асуудал мүнөө үедэ эб найрамдалай түлөө, эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэлһээ онсо амяраа харагдажа болохогүй.

Энэ дүй дүршэлые сэгсолһон хүдэлмэришэнэй болон коммунис партинуудай түлөөлэгшэдэй 1960 оной зүблөөн өөрынгөө гаргаһан мэдүүлгэ дотор иигэжэ заагаа бэлэй: «Элдэб оронуудай эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха үедэ капиталис оронуудта ангиин тэмсэл дэлгэрүүлхэ, колониальна болон дулдыданги оронуудта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө үргэдхэхэ ябадалда таатай зохид эрхэ байдал бии болоно. Мүн тиихэ зуура, революционно ангиин тэмсэлэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түйлаһан амжалтанууд эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха ябадалда туһатай һайн нүлөө үзүүлнэ».

Эбтэй амгалан байдал гэшэ бүхы дэлхэй дээрэ социализмын хүсэнүүдэй үргэдхэхэ, урган хүгжэхэ эгээн шухала нүхэсэл мүн. Социализмын хүсэнүүдтэ дайн байлдаан огто хэрэггүй. Энхэ амгалан байдалда социализмын системэ капитализмһаа булюу һайн байһанаа хүсэд дүүрэнээр харуулха арга боломжотой, мүн тэрэшэлэн өөрынгөө экономикые амжалтатайгаар хүгжөөжэ, демократиие саашадань дэлгэрүүлжэ, арад зонойнгоо соёл болбосоролые, ажана түбшэн байдалые һайжаруулха болоно. Энэ хадаа Ленинэй һургаал ёһоор, социалис оронуудай зүгһөө бусад арадуудта үзүүлдэг гол шухала революционно нүлөөн болоно.

Хоёр ондоо системын эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха үедэ хүгжэнги капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангиин, үргэн ниитэ ажалшадай өөһэдынгөө шухала эрхэ сүлөөгэй түлөө, социализмын түлөө империализмын урдаһаа хэдэг экономическа болон политическэ тэмсэл улам үргэдэнэ. Дайнай һүүлээрхи 15 жэлэй турша дотор капиталис оронуудта дайнай урда тээхи хорин жэлэйхидэ орходоо 2,5 дахин олон хүдэлмэришэд болон алба хаагшад забастовко хэһэн байна. Энэ хүдэлөөн улам бүри үргэдэжэ байна. Хэрбээ 1956 ондо энэ тэмсэлдэ 18,8 миллион хүн хабаалаа һаа, 1961 ондо 60 гаран миллион хүн зон хабаадалсаа. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөн мүнөө үе сагай эгээн ехэ политическэ хүсэн болонхой.

Эб найрамдалай политика ябуулха, эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байлгые хүгжөөхэ гэшэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ һаад түбэг ушаруулнагүй, харин тэрэниие улам үргэдхэнэ гэжэ бодото ажабайдал харуулна. Үнэн сэхэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, ондо ондоо социальна байгуулгатай гүрэнүүдэй эбтэй амгаланаар зэргэ оршон байха үедэ 50 гаран оронуудай арад зон национальна бэеэ даанхай байдалтай болоо. Энхэ амгалан байдалай үедэ тэдэнэр политическэ эрхэ сүлөөгөө улам бүри бэхижүүлхэ, экономическа хүгжэлтэдөө амжалта түйлаха, хэтэ заяанайнгаа гээгдэнги байдалһаа гараха арга боломжотой болоно. Национально-демократическа хүсэнүүдынь үргэн ниитэ арад зоной аша туһада элдэб социальна хубилалтануудые хэхэ арга боломжотой байна. Колониальна дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн оронууд уласхоорондын хэрэгүүдтэ улам бүри ехэ үүргэтэй болоно. Мүнөө үедэ бүхы дэлхэйдэ хабаатай ямаршье ехэ асуудал тэдэниие хабаадуулангүйгөөр шиидхэхэ аргагүй.

Эбтэй амгалан байдал социализмын хүгжэлтэдэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ, национальна эрхэ сүлөөгөө олохын хойноһоо тэмсэһэн арадуудта ашатай һайн нүлөө үзүүлнэ. Саг жэлэй ошохо бүри социализмын хүсэнүүд улам бүри амжалта түйлажа, империализмын хүсэнүүд доройтон муудана.

Дайн сэрэгэй болон эб найрамдалай асуудалаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа шугамые социалис оронуудай, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бүри мүһэн зүбшөөгөө һаа юун болохо байгааб?

Хэрбээ тиихэ болоо һаа социалис оронууд энхэ амгалан байгуулалтаяа аалидуулжа, үйлэдбэриингөө хүсэнүүдэй хүгжэлтые, арад ниитынгээ ажана һайн байдалай ургалтые багадхажа, сэрэгэй хэрэглэмжэдэ мүнгэ зөөриеэ улам ехээр элсүүлхэ зэргэтэй байгаа.

Уласхоорондын байдалай түгшүүрилтэй болохо үедэ капиталис оронуудай хархис засагаархид хүдэлмэришэнэй болон демократическа эмхинүүдые зэрлиг муухайгаар таража, коммунис партинуудые мүрдэжэ, нюуса байдалда оруулдаг, ажалшадай салин хүлһые доошолуулжа, демократическа эрхэ сүлөөень хаһадаг.

Түгшүүрилтэ байдалай ехэ болоходо, колони байһанаа сүлөөрһэн оронуудай өөрынгөө экономикоһоо империалис монополинуудые түрижэ, национальна промышленность байгуулха ябадалынь улам бүри орёо бэрхэтэй болодог, өөһэдынь түрүү үзэлтэй хүсэнүүд элдэб социальна хубилалта хэхэ аргагүйдэдэг, мүнгэ зөөреэр хэды хоморшье һаа сэрэгэй бэлэдхэл хэхэ баатай болодог. Мүн иимэ эрхэ байдалда колони ёһоной дарлалтаһаа арадуудай мултаран сүлөөрхэ ябадал аалидадаг байна.

Хэрбээ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолые дэмжэжэ, коммунистнар эб найрамдалай түлөө тэмсэхын оронд өөһэдөө уласхоорондын байдалые улам түгшүүрилтэй болгожо, дэлхэйн дайниие яашье зайсуулха аргагүй гэжэ мэдэрээ һаань хүн түрэлтэн аюулта ехэ термоядерна һандаралда оруулагдаһан байха һэн. Иимэ ушарай тохёолдоходо дэлхэйн революциин илалта улам дүтэ болохо һэн гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдыгөөшье, бусад зонинешье огто дэмы мэхэлнэ.

КПСС болон бусад оронуудай аха дүү партинууд дэлхэйн шэнэ дайнай гал түймэр соогуур империализм үгы болгогдон хосорхо гэжэ абатална. Иигэжэ хэлэхэдээ тэдэнэр юун дээрэһээ үндэһэлнэб гэхэдэ, хэдэн миллион хүн зоной алуулһанай түлөө гол харюусалгатай, засаг барижа байһан дарлагша ангинуудаа өөһэдынь ороной ажалша ниитэ хүмэрюулэн унагааха болонол. Зүгөөр коммунистнар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа шугам баримталжа, эб найрамдалай түлөө тэмсэлые тоодо абангүйгөөр, бүри хэтэржэ ерэхэдээ өөһэдөө дайн сэрэг һүжэрөөлсөө һаань хамарһаа саашаа харахагүй тиимэ коммунистнарта арад ниитэ өөһэдынгөө хуби заяае найдажа үгэхэ аал?

Үгы даа, ямаршье революционно үгэ хүүр дэлгээжэ бодото нюураа халхалаад, хүн түрэлтэниие термоядерна аюулта дайн руу түлхиһэн хүнүүдые арадууд хэзээдэшье хүлисэхэгүйл.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг хараа шугам бүхы оронуудай арад ниитын гол шухала үг зорилгонуудта эсэргүү шэглүүлэгдэнги байһыень хаража ядахаар бэшэл. Энэ хадаа дэлхэйн социализмын хэрэгтэ, хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ, дэлхэйн революциин хэрэгтэ урбаһан ябадал мүн.

Маркс-Ленинэй һургаалые, коммунис хүдэлөөнэй гол хараа шугамые хубилган шэналхэ һэдэлгэтэй Хитадай хүтэлбэрилэгшэд «революционно дай хэжэ» революциие түргэдхэхэ суртал бии болгоод, тэрээнээ уласхоорондын хүдэлмэришэн ангида, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ баадхаха һанаатай. Тэдэнэй һанадагай ёһоор, эгээл иимэ аргаар социалис оронууд капитализмын оронуудта революциин хэрэгые урагшалуулжа шадаха болоно.

Революци гэшэ орон бүхэнэй ажалшадай өөһэдынь дотоодын хэрэг мүн, революциие газаа тээһээнь зөөлгэн абаашажа болохогүй гэһэн ленинскэ хараа бодолые тэдэнэрэй абдажа байһаниинь эли болоно. Иимэ зорилго урдаа табиһан КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд революци гэшэ хэдыдашье, хаанашье, ямаршье эрхэ байдалда хэгдэжэ болохо юм гэжэ харюусалгагүйгөөр харанад. Тэдэнэр ангиин хүсэнүүдэй ямар тэнсүүритэй байһыень хараада абанагүй, али нэгэн оронд революционно эрхэ байдал бии гү, али үгы гү гэһэн асуудал тооногүй, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын байдалые хараала абанагүй.

Олон ондоо асуудалнуудые: дэлхэйн дайн тухай, бага зэргын тулалдаанууд тухай, национально-сүлөөрэлгын болон дотоодын дайнууд тухай, арадай буһалгаанууд тухай, революциин хүгжэхэ амгалан болон амгалан бэшэ арга замууд тухай — эдэ бүгэдые Хитадай номнолшод зорюута хамтаруулан худханал. Тэдэнэр юунда иигэнэб гэхэдэ, КПСС-эй болон бусад аха дүү партинуудай баримталдаг хараа шугамые хазагайруулжа, дэлхэйн коммунис хүдэлөөн эб найрамдал хамгаалха зорилго урдаа табихадаа революцида эсэргүүсэн тэмсэнэ гэжэ харуулхые оролдонод.

Гэхэтэй хамта, КПСС-эй болон аха дүү партинуудай баримталдаг хараа шугам тоншье эли байна. Бидэнэр дэлхэйн дайе, мүн тэрэшэлэн ямаршье һаа гүрэнүүдэй хоорондо хэгдэһэн дайе эрид шууд буруушаанабди. Дэлхэйн дайн гэшэ бусад оронуудай газар уһые буляахын тула, арадуудые дээрмэдэн дарлахын тула, социализмын оронуудта эсэргүү тэмсэхын тула имагтал империалистнарта хэрэгтэй ха юм. Дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ ябадалые зүбтүүлхэ ямаршье шалтагаан байгаагүй, байхашье ёһогүй гэжэ бидэнэр саг үргэлжэ эрид шууд мэдүүлнэбди. Мүнөө үеын айхабтар хүсэтэй буу зэбсэгэй бии болоод байхада, иимэ дайн арад зондо түрьбэлгүй ехэ хохидол үзүүлхэ байна. Хэрбээ империалистнарай ямаршьеб аргаар дай үүдхээ гэшэ һаань арад зон капитализмые үндэһөөрнь үгы болгон һандаргахал. Энээниие хэншье арсанагүй. Зүгөөр коммунистнар арадуудай түлөөлэгшэд байһан тула дэлхэйн шэнэ дай хүүлэхэгүйн түлөө хамаг бүхы аргаар тэмсэхэ зэргэтэй.

Тиихэтэй хамта, империалистнарай «хүсэрхэлгын» политикаһаа дулдыдан гарадаг бага зэргын дайнууд болон бүхы зүрилдөөнүүд тушаа айхабтар һэргэг хёрхо байха ёһотой гэжэ КПСС болон бусад марксистско-ленинскэ партинууд тоолоно. Бодото баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, дэлхэйн социализмын хүсэнүүдэй эрид ехээр хүгжэжэ байһыень хараада абаһан зарим нэгэн империалис засагаархид дэлхэйн дай һүжэрөөгөө һаа бүхы дээрээ һандаран унажа болохобди гэжэ айһандаа бага зэргын дайн байлдаа үүдхэжэ, өөһэдынгөө эзэрхэг түримхэй һанаашалгануудые бэелүүлхэ гэжэ оролдодог.

Демократическа болон эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй зорилго юуб гэхэдэ, иимэ бага хэмжээнэй дайн байлдаа үүдхэдэг империалистнарта эрид шууд сохилто хэхэ зэргэтэй. Ямар нэгэн бага хэмжээнэй дайнһаа ошо дүлэниинь саашадаа таража, дэлхэйн дайнай түймэр һүжэрөөжэ болохо байна ха юм. Энээниие мартажа яашье болохогүй. Бага хэмжээнэй зүрилдөөнүүд ямаршье ушарта бүгэдэ ниитын термоядерна дайн боложо хүгжэхэгүй гэжэ баталхадаа, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд айхабтар ехэ алдуу хэнэд. Тэдэнэй һанал бодолые тайлбарилхада, социалис оронуудшье революциие «газаа тээшэнь абаашахын тула» өөһэдынгөө политикые ябуулхадаа бага зэргын дайнуудые хэрэглэжэ болохо хэбэртэй болоно.

Дайнай һүүдэй үеын жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, жэшээлхэдэ, Суэцкэ һаналай оршондо Англи, Франци, Израиль гурбанай Египедэй урдаһаа добтолон орохо гэжэ һэдэһэниинь элитэ. Иимэ ушарта бага зэргын дайнууд бүгэдэ ниитын болон хүгжэхэ айхабтар ехэ аюул гарадаг. Бага зэргын байлдаануудташье термоядерна зэбсэг мүнөө сагта хэрэглэгдэжэ болохо байна ха юм. Яахадааб гэхэдэ, иимэ зэбсэгтэй оронууд өөһэдөө оролсожо болодог, үгышье һаа тэдэ оронуудтай хани харилсаанай хэлсээтэй гүрэнүүд бага зэргын дайнда хабаадажа болохо байна.

Национально-сүлөөрэлгын, дотоодын дайнуудта — арадай буһалгаануудта бидэнэр тон өндөгөөр хандадабди. Өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө, социализмын түлөө гартаа буу бариад тэмсэжэ байһан арадууд үнэн зүб дай хэнэ ха юм. Бидэнэр ходоодоо тэдэниие дэмжэдэг байгаабди, мүнөөшье дэмжэнэбди.

Сүлөөрэлгын дайн, мүн тэрэшэлэн граждан дайн, хэнэйшье мэдэхээр, нэгэ орон дотор болодог дайн мүн. Тиимэ һэн тула ядерна зэбсэг хэрэглэхэ тухай асуудал эндэ гарадаггүй, Тиимэ дайнда мүнөө хүрэтэр хэрэглэгдээшьегүй. Энэншье ойлгосотой, яахадааб гэхэдэ, иимэ дайнай үедэ байлдагшадые хубааһан фронт гэжэ ехэнхи ушарта байдаггүй. Вьетнамда, Кубада, Алжирта болон бусадшье оронуудта эгээл иимэ байгаа.

Национальна болон социальна сүлөөрэлгын түлөө дай хэжэ байһан арадуудай тэмсэлые совет коммунистнар һайшаан дэмжэжэ, али бүхы аргаар туһаламжа хүргэдэг.

Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй болон социализмын түлөө тэмсэлэй амгалан, амгалан бэшэ арга замууд тухай асуудал дайраха болоо һаа, КПСС-эй болон аха дүү партинуудай баримталдаг хараа бодол тон эли, арадуудай аша туһые бүри мүһэн хараада абадаг. Тэмсэлэй элдэб янзын арга замууд байдаг, революционно хүсэнүүд амгаланшье, амгалан бэшэшье арга замуудыень хэрэглэжэ шадаха зэргэтэй, тодорхой эрхэ байдалда тэдэниие шаламар бэрхээр хэрэглэхэ шухала гэжэ тоолонобди. Энэ хадаа бодото ленинскэ, эгээн үнэн зүб хараа бодол мүн. Эдэ бүгэдэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй онсо шухала дансанууд дотор баталан хэлэгдэнхэй.

Энэ хараа бодолһоо КПСС бэшэ, коммунис хүдэлөөн бэшэ, харин Хитадай хүтэлбэрилэгшэд холодон ошоно. Тэдэнэр революциин илалтые дайн сэрэгтэй холбоно. «Дэлхэйе гансал буу зэбсэгэй хүсөөр шэнэдхэн хубилгажа болодог», «дайн сэрэгые үгы болгохын тула дайн сэрэг хэхэ хэрэгтэй юм» гэжэ Мао Цзэ-дун сэхэ хэлэнэ. Мао Цзэдунай хэлэһэнэй ёһоор, дайн сэрэг гэшэ тусэхай хүүргэ юм, тэрэ хүүргэ дээгүүр «хүн түрэлтэн өөрынгөө хүгжэлтын шэнэ шатада дамжан ородог».

Революционно хүгжэлтые түргэдхэхэ зорилготой «революционно дайнай» үзэл бодол тон шэнэ бэшэ юм: энээниие тооһо шоройдо даруулшаһан троцкиетска архивһаа малтажа гаргаа. Революцида харша энэ үзэл бодолые В. И. Ленин бүри үни хада элирхэйлэн сохиһон юм. Тэрээнһээ хойшо хэдэн олон жэлэй үнгэрһэн хойно энэ хараа бодолые баһа дахяад өөдэнь үргэжэ, революционно хүсэнүүдтэ баадхаха дуратай хүнүүд бии болонхой.

Троцкий болон «зүүнэй үзэл баримталагшадай» номнодог революциие түлхин түргэдхэхэ үзэл гэдэг тухай В. И. Ленин юун гэжэ хэлээ һэм? Энэ хадаа «революционно үгэ хүүр дэлгээлгын маажуур үбшэн» гэшэ гэжэ тэрэ нэрлэһэн байгаа. Иимэ хараа бодол гаргаһан авторта юрын хүн иигэжэ хэлэхэ байгаа гэжэ В. И. Ленин заагаа һэн: «ши, хүйхэр, гүрэниие хүтэлжэ арай бирахагүй байнаш, тиимэ хадаа хэлэ амаа дэлгэгшэдэй тоодо өөрыгөө бэшүүлэ, үгышье һаа банида ошоод халуун ууралаар таһа сохюулжа, маажуур үбшэнһөө һала» (Зохёолнууд, том 27, нюур 18).

Тиимэ хүнүүдтэ В. И. Ленин иигэжэ хэлээ бэлэй: «Уласхоорондын революциие заатагүй түлхин түргэдхэхэ ёһотой гээд авторнууд һанаха бэшэ аа гү? Тээд тэрэ түлхигшэнь эб найрамдал бэшэ, харин имагтал дайн сэрэг болоно ха юм. Дайн сэрэг гэшэ империализмые «хуулита ёһоор байһан шэнгеэр» олониитэдэ харуулжа болодог. Иимэ «үзэл бодол» гэшэ марксизмда яаха аргагүй эрид харша байна, тэрэ хадаа революциие «түлхин түргэдхэхэ ябадалые» ходоод буруушаадаг. Революци гэшэ өөрыень бии болгодог ангиин зүрилдөөнүүдэй али зэргээр хурсадаһан дээрэһээ хүгжэдэг ха юм даа. Тиимэ үзэл бодол хадаа хэзээшье, ямаршье эрхэ байдалда зэбсэгтэ буһалгаа хэжэ тэмсэхэ ёһотой гэдэг хараа шугамтай адлирхуу байна» (Зохёолнууд, том 27, нюур 49).

Хэтэрмэ революционно үгэ хүүр хэлэгшэдтэ эсэргүүсэн В. И. Ленин хайра гамгүй тэмсэдэг һэн. «Хэтэрмэ революционно үгэ хэлэгшэдтэй дайлалдаха хэрэгтэй, «революционно дайн тухай хэтэрмэ революционно үгэнүүдые хэлэлгэ революциие хосороогоо» гэжэ хэзээ нэгэтэ маанад тухай сэхэ рууһь хэлэхэгүйн тулада иимэ үгэ хэлэлгэтэй дайлалдаха, заабол дайлалдаха шухала болоно» гэжэ коммунистнуудта тэрэ захяа һэн (Зохёолнуудай 27-дохи томой 10-дахи нюур).

Революци хэхые «хорино» гэһэн хэбэртэйгээр совет орон тушаа Хитадай теоретигүүд тулюурхан харлалга гүрдэлгэ хэжэл байнаар. Москвагай гү, али Пекинэй захяагаар революци болодоггүй, харин революциин болохо сагай тулажа ерээд байхада тэрэниие хэнэйшье «хорилтоор» тогтооxо аргагүй гэжэ Хитадай теоретигүүдтэ мэдээжэл байха ёһотой даа. Хэрбээ хэтэрмэ революционно үгэнүүдые хэлэлгээр революци хэхэ аргатай гэжэ тэдэнэр ёһотойгоор этигэдэг байгаа гээшэ һаа, марксизм-ленинизмые орёйдоошье ойлгоногүй гэшэ.

Революци тухай марксистско-ленинскэ һургаал мүнөө бүхы эрдэмтэй хүнүүдтэ мэдээжэ юм. Революциин илахын тулада бодото болон онсо өөрэ тусгаар эрхэ нүхэсэл хэрэгтэй гэжэ марксизм-ленинизм һургадаг. Капиталис оронуудта революци хэхын түлөө тэмсэл орон бүхэнэй хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дотоодын асуудал болоно. Ямар нэгэн ороной имагтал хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй коммунис манлай революционно тактикые, өөһэдынгөө тэмсэлэй онол аргануудые тодорхойлжо, революци хэхэ сагые болон аргые тодорхойлжо шадаха байна.

Социализмын, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хэрэг заабол илаха. Энэ хадаа хүн түрэлтэнэй общественн хүгжэлтын жама ёһон болоно. Урдань феодализмые капитализмын һэлгэһэн шэнгеэр, капитализмые социализм заабол илаха. Капитализмын хүмэрин уналгые Вашингтон, Лондон, Париж, Бонншье абаржа шадахагүй. Пекинэй теоретигүүдэй табидаг шэнгеэр «революци хэхэ гү, али хэхэгүй гү» гэһэн асуудал табигданагүй. «Хэтэрмэ революционно үгэнүүдээр дашуурһан» ямар нэгэн ажал ябуулагшын һанаашаар дэлхэйн ямаршье орондо революци тэрэ дороо болохо гэжэ гэнэн хонгор хүнүүд лэ һанажа болохо байна. Өөһэдэйнь хэдышье номнон шэбшэн байгаашье һаань, ажабайдалай өөрынгөө жама ёһоор хүгжэжэ байһан тухай нимэ теориин авторнууд бодожо үзэхэ зэргэтэйл даа.

Дайнай хойто тээхи үеын революционно дүй дүршэлые ямар нэгэн схемэ дотор багтаажа болохо гээшэ гү? Жэшээлхэдэ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хадаа дайнай хойто тээхи бүхы жэлнүүд — «революционно дайнай» жэлнүүд байгаа, бүхы арадууд сүлөөржэ шадаа гү, али имагтал дай хэхэ аргаар сүлөөржэ шадаха гэжэ тоолодог.

Зүгөөр энэ хадаа бодото байдалые хазагайруулха, тэрээниие өөдэгүй тулюур схемэ дотор багтааха гэһэн һэдэлгэ болоно гэшэ. Үнэндөө арадуудай национальна сүлөөрэлгэ тэмсэл хэхэ аргаар түйлагдаа. Энэ тэмсэлэй үедэ элдэб янзын — амгалан ёһоной, мүн амгалан бэшэшье арганууд хэрэглэгдэһэн байна.

Пацифиз үзэл гаргана, сүлөөрһэн оронуудые буу зэбсэггүйгөөр үлөөхые хүсэнэ гэжэ совет хүнүүдые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд зэмэлнэ. Энээн тушаа Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ баримтанууд бии байжа болоо гү? Үгы, тэдэнэртэ нэгэшье баримта үгы, тэдэнэй мэдүүлгэнүүдэй хэршье дэлгэрэнгы ута байгаа һаань, тэдэнэр тодорхой жэшээнүүд тухай нэгэшье удаа дурдаагүй байха юм.

Тиимэһээ, тэдэнэр хооһон гоё үгэнүүдые хэрэглэхэ баатай болоно. Иимэ үгэнүүд Хитадай правительствын һүүлшын мэдүүлгэ соо үсөөн бэшэ бии. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн тушаа манай баримталдаг политика иимэ гэһэншүүтээр тэрээнь соонь хэлэгдэнэ: «Ядерна зэбсэгтэй болоһон империалистнуудта эсэргүүсэлтэ үзүүлжэ болохогүй; хэрбээ дарлагданги арадуудай, дарлагданги нацинуудай эсэргүүсэлтэ үзүүлээ һаань, энэ эсэргүүсэлтыень социалис оронуудай дэмжээ һаань, энэ хадаа дэлхэйн термоядерна дайнда хүн түрэлтэниие татан оруулаа гэһэн удхатай болохо». Эндэ үгэ бүхэниинь худал, юумэ хүсөд дуулаагүй хүнүүдэй һанал худхуулхын тулада хэрэглэгдэнхэй. Политическэ талаар хэгдэһэн энэ һүйдхэлэй удхань яһала ойлгосотой гэбэл: Советскэ Союзые муушалха, тэрэнэй политикада этигэхэгүй ябадал Ази, Африкын болон Латинин Америкын арадуудта түрүүлхэ гэһэн зорилготой.

Советскэ Союз колониализмда эсэргүүсэн ходоо тэмсэдэг байгаа, тэмсэнэшье, дарлагданги арадуудай нангин тэмсэлые дэмжэдэг байгаа, дэмжэнэшье гэжэ тэмсэл хэжэ байһан арадууд һайн мэдэдэг. «Советскэ Союзай хараа бодол эли тодо: колониальна гэнжээр шудэрлэгдэһэн нэгэшье арад Ази, Африка, Латинин Америкадашье, дэлхэйн нэгэшье районда байха ёһогүй, бүхы арадууд эрхэ сүлөөтэй байха ёһотой» гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев мэдүүлээ һэн.

Манай планетэ дээгүүр ядерна һалхи шуурганай болохогүйн, түбинүүдэй галдан шатаагдажа, һүүлээрнь тэндэ, тэрэ тоодо колониа-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

(Эхиниинь 1, 2, 3-дахи нюурнуудта)

лизмһаа сүлөөрһэн оронуудта хэдэн олон миллион хүнүүдэй хосорон үхөөд байхагүйн тулада Советскэ Союз бүхы шухала юумэ хэнэ. Энэнь муу гээшэ аал? «Энэнь һайн гээшэ, Советскэ Союзда баяжалан хүргэнэбди» гэжэ үнэн зүб бүхы хүн бүхэн харюусахал. Советскэ Союзай хажэ байһан иимэ тэмсэл юундэшьеб Хитадай правительствын һанаанда таарахагүй. Зүгөөр энээн тухай сэхэ руунь хэлэхээ түбэгшөөһэн дээрэһээ, хара муухай сагаан болгожо харуулхын тулада Хитадай правительство худал хуурмаг үгэнүүдые шашажа оролдоно бшуу.

Советскэ Союзай политикые муушалхые эрмэлзэхэдээ, Хитадай правительство будүүлигээр һанааһаа абажа худал хуурмаг үгэнүүдые дурдана, тиихэдээ бүришье болодогүй гүтүүлгэ хэлэжэ эрхилэнэ. Жэшээлхэдэ, национально-сүлөөрһэгын хүдэлөө «хосорон үхэгшэдэй хүдэлөөн» гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэд нэрлэнэ гэһэн хэбэрэгтэй Хитадай правительство мэдүүлһэн байна юм. Өөһэдэнэ табиһан зорилгонуудта хүргэхөөр лэ байгаа һаань, бүхы олон арадуудые хэрэглэхэдэ таарамжатай һайн гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд тоолоно гээшэ ха. Зүгөөр, иимэ олон арадуудай коммунистнуудай ёһо заншалтай таарадана гээшэ гү? гэжэ асуухаар байна. Советскэ Союз хадаа сүлөөрһэн оронуудай өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые эршэлэн хамгаалхын тулада мүнөөнэй эрхэ байдалда бүү зэбсэгээ хураахагүй, харин өөрыгөө хамгаалха шадабарине бэхижүүлхэ ёһотой гэжэ тоолодог байгаа, тоолоношье, энэ үнэн зүб хэрэгтэнь туһалдаг байна.

Советскэ Союз хадаа һаяхан сүлөөрһэн оронуудые гансахан лэ үгөөрөө бэшэ, харин национальна ашатуһаяа хамгаалха хэрэгтэнь тэдэндэ туһалжа бодотоор дэмжэдэг байна. Иимэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэг интернациональна уялгамнай гэжэ манай арад тоолодог. Асуудалай энэ тала тухай Хитадай хүтэлбэрилэгшэд юунда оройдоошье анхарадаггүй гээшэб? Империалистнуудай зээрхэг түримхэй ашаануудһаа уламжалан хэсүү байдалда ороһон гү, али оронойгоо бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэдэ экономическа талаар бэрхэшээлдэ ороһон арадуудта манай ороной үзүүлһэн бодото тодорхой туһаламжануудые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд үүр сухал иимэ ехээр хүргэдэг гээшэб? Эдэ асуудалнуудта ямар харюу үгэхэ байһаниинь яһала ойлгосотой. Национально-сүлөөрһэгын хүдэлөөнэй СССР-эй болон социализмын бусад оронуудай хани харилсаае болон холбоо барисаае һуларуулха зорилго Хитадай хүтэлбэрилэгшэд урдаа табиһан байна. Өөһэдөө тусгаар түрүү үүргэ эзэлхын тулада тэдэнэр иимэ юумэ хэхые оролдоно. Эгээл иимэһээ тэдэнэр мүнөө иимэ политическэ хараа шэглэл баримталдаг болоод байна бшуу.

Энэ хараа шэглэлээ бэелүүлхэдээ, КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд хүсэд революционно байһан тухайгаа шанга шангаар хэлэхые оролдодог байна бшуу. Зүгөөр шанга шанга хашхаралдаанһаа боложо, эгээл хэбэрэгшье гэр байшангай һандаран унаһан ушар үшөө үзэгдөөгүй байха юм. Теэд эндэ капиталис байгуулалта тухай хэлэгдэжэ байна бшуу. «Амтатай юумэ эдихэм, эдихэм гэжэ хашхархада, аман соо аятай зохид болохогүй» гэһэн зүүн зүгэй хошон үгэ бии байна бшуу. Революциин илахын тулада уур сухалтай уряанууд бэшэ, харин олониитэ ажалшадай батаар дабшалга, тэдэнэй эмхи һайнтай жагсаал хэрэгтэй, империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай болон социализмын түлөө тэмсэлдэ шадаал һаа бодото үйлэ хэрэгүүдые ехээр хэхэ хэрэгтэй.

**

КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй теоринуудыень, илангаяа һүүлэй үедэ дэлхэйн оршондо хэдэг бодото ажал ябуулгыень һайса хараад үзэхэдэ, өөһэдыгөө ёһотой шанга революци-онерһууд гээшэбди гэжэ тэдэнэй нэрлэдэг байһандань һэжэг түрэхөөр юм? Дэлхэйн революциин хуби заяан, - социализмын түлөө бусад арадуудай тэмсэл үнэхөөрөө тэдэнэй һанаа зобооно гээшэ гү? Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хадаа социализмын болон национальна сүлөөлэлгын түлөө тэмсэжэ байһан арадуудай ашаг туһые харана бэшэ, харин өөһэдынгөө великодержавна уг зорилгые түрүүшын зэргэдэ табина гэжэ баримтанууд харуулжа үгэнэ.

Карибскэ далай шадар бэрхэшээлтэй байдалай тохёолдохоодо Кубын революциин хуби заяан тухай Хитадай хүтэлбэрилэгшэд һанаагаа зобоо гээшэ аал? һанаагаа зобоогүй, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд тэрэ үедэ хараад, арсалдаан туһалдаае бүри һүжэрөөлхэ оролдоо, Кубын арадта ямар хойшолонтой байхые [illegible] эрмэлзэжэ байгаа.

Хитад Инди хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ туладаанай болоходо, тэдэнэй Индиин революционно хүсэнүүдтэ, энэ ороной коммунис партида, хүдэлмэрииин ангида, национально-сүлөөлэлгын бүхы хүдэлөөндэ [illegible] байгаа.

Мүнөө тодорхой оршон байдалые хараадаа абахагүйень, термоядерна дайнай һүжэрхэ магад байһые хараадаа абахагүйнь арадуудые ехэ айдас хүргэдэг, [illegible] дэлхэйн арадуудта тохёолдохо болохо байһан муу хойшолонгуудые тухай тэдэнэр һанаагаа табина гээшэ гү? Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы оронуудта социализмын илахын түлөө тэмсэлэй ашатуһые оройдоошье анхарадаггүй, иимэ зорилгоор Хитадай хүтэлбэрилэгшэд урдаа табина гэжэ бүхы ябуулгань харуулна.

**

һүүлэй үеын баримтанууд дотор ямар юумэн тусгаар һүүри эзэлнэб гэхэдэ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хадаа ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорто эсэргүү тэмсэл хэнэ, Советскэ Союзда хэротой шангаар халдан орно, эдэнь КНР-эй правительствын һүүлшын мэдүүлгэ соо бүри эли тодор харагдана. Энэ хадаа гүнзэгы ехээр һанаа зобоохоор байха арга үгэй. Дайнай, эб найрамдалай, энхэ тайбанай оршон байдалай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй стратеги болон тактикын, социалис лагериин нэгэдэлэй, хитад-совет харилсаанай асуудалнуудаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн мэдүүлгэнүүд болон бодото алхамууд юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай зүбшэжэ тодорхойлһон ниитэ хараа шугамһаа, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй программна заабаринууд болон гол ёһонуудһаа КНР-эй правительствын улам бүри ехээр сухарижа байһые гэршэлжэ үгэнэ.

КПСС-эй болон КПК-гай хоорондохи, совет болон хитад арадуудай хоорондохи нэгэдэлые бэхижүүлхын тулада бүхы юумэ хэхэбди гэжэ КПСС-эй ЦК болон Советскэ правительство нэгэтэ бэшэ мэдүүлһэн байна. Эдэ мэдүүлгэнүүд манай талаһаа хэгдэһэн ёһотойл бодото хэрэгүүдээр батадхагдаһан байха юм. Зүгөөр маанадые нэгэдүүлдэг зүйлнүүдтэ үндэһэлэн харилсаануудаа байгуулхын тулада арсалдаагаа усадхаха замда орохо тухай манай хэһэн бүхы уряануудые хитад нүхэдэй хэрэгсээгээгүйе шаналхаар байна; энэ талаар манай хэһэн бүхы бодото алхамууд дэмжэгдээгүй.

Социалис лагериин болон дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ гэжэ КПСС болон Советскэ правительствын үнэн зүрхэнһөө оролдоһон, оролдожошье байхада КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд можо болохо замаар саашадаа дабшажал ябаһан зангаараа. Нэгэ талаһаа КПК-гай хүтэлбэриин, нүгөө талаһаа КПСС-эй болон дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хоорондо гараһан арсалдаае тэдэнэр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда улам бүри ехээр шэлжүүлэн дэлгэрүүлжэ байна. Хитадай правительство Советскэ Союз тушаа харша аашануудые бүри элитээр гаргадаг болоо. Тэрэнэй гадаадын политическэ ябуулганууд СССР-эй болон социалис хани нэгэдэлэй бусад оронуудай амгалан ёһоной политикада улам бүри тааралдахаяа болижо байнхай.

КПСС-тэ болон бусад марксистско-ленинскэ партинуудта эсэргүүгээр Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй һүүлэй үедэ хэлэдэг үгэнүүд ондоо талаараашье һэргылэмжэтэй байхаар болоод байна. Хараалай, хоро шараа бусалалгын үгэнүүдые хэрэглэлгын талаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй һүүлэй үедэ хэлэһэн үгэнүүд урда тээнь хэлэһыень үлүүлхэһээ гадна, коммунис хүдэлөөнэй дотоодын хэрэгүүдые, социалис оронуудай правительствануудболон партинуудай хоорондо бэе бэедээ этигэлтэйгээр бэшэлсэлгые, аха дүү партинуудай уласхоорондын хэлсээнүүдые болон зүблөөнүүдые империалистнуудай үмэнэ элирүүлжэ үгэнэ.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд элдэб үгэ болон үгүүлэлнүүдые сээрлэнгүйгөөр хэлэжэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедые, тэрэнэй хүтэлбэриие, бусад коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилхы органууд болон ажал-ябуулагшадые, илангаяа нүхэр Н. С. Хрущевые хардадаг, гүрдэдэг болоо. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй можо болохо гэһэн хараа шэглэлдэ эсэргүү шууд сэхэ тэмсэл хэдэг дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшадые муушалха гэһэн зорилго тэдэнэр өөһэдынгөө үмэнэ зорюута табяа гээшэ гэжэ бүхы юумэ дээрэһээ харагдана.

Эдэ бүгэдэ хадаа КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд нүхэрэй, партийна ёһоор үгэ буляалдахаяа болёод, КПСС-тэ, марксистско-ленинскэ бусад партинуудта эсэргүүсэн өөһэдынгөө тусхай зорилгын түлөө политическэ тэмсэл мүнөө элитээр хэдэг болоо гэжэ харуулна. Өөһэдтэйнь һаналаа нэгэдэдэггүй марксистско-ленинскэ партинуудые болон тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые политическэ талаараа өөһэдтэмнай харшаар хандагшад гэжэ Хитадай хүтэлбэри тоолоно гэжэ бүри ехээр һанахаар боложо байна.

Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта эсэргүүгээр, дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ эсэргүүгээр хэгдэжэ байһан энэ таарамжагүй муухай кампаниие совет хүнүүд угаа ехэ уур сухалтайгаар буруушаана.

Бүхы совет арад, Советскэ Союзай бүхы Коммунис парти нүхэр Н. С. Хрущевой толгойлдог КПСС-эй ЦК-е тойрон хэзээ хэзээнэйхиһээ нягтаар жагсанхай. Манай партиин, бүхы совет арадай мэдэрэл болон һанал бодолые КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум элирхэйлэн мэдүүлээ. Өөрынгөө шиидхэбэри соо Пленум иигэжэ онсолон тэмдэглээ һэн: «Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хүсэнүүдые саашадань нягтаар жагсааха талаар КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Никита Сергеевич Хрущевой политическэ ажал ябуулгые, тэрэшэлэн Хитадай коммунис партиин Центральна Комитедтэй харилсаагаа һайжаруулха талаар КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй хэһэн бүхы тодорхой ябуулганууд болон абаһан хэмжээнүүдые КПСС-эй ЦК-гай II пленум хүсэдөөр, нэгэн һаналтайгаар һайшаана».

Агуу ехэ хитад арадтай, Хитадай Коммунис партитай манай орон, манай парти удаан сагай турша соо һайн һайхан хани барисаатай байдаг. «Совет арад өөрынгөө аха дүү, хани болон союзник гэжэ тоолон хитад арадта хандадаг» гээд нүхэр Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ һэн. Хитад арадта манай аха дүү ёһоор хандалга хэзээдэшье хубилхагүй. Советскэ правительство хадаа тохёолдоһон арсалдаае зайсуулхын тулада өөрынгөө хэжэ шадаха бүхы юумые саашадааншье хэхэ, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн Хитадтай нэгэдэлээ бэхижүүлхын тулада хүсэ шадалааншье, сагаа гамнахагүй гэжэ Советскэ правительство мэдүүлнэ.

Соёл сурталай асуудалнуудаар алгасалдаае, партинуудай хоорондо гараһан арсалдаае социалис гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда шэлжүүлэн дэлгэрүүлжэ, национализм болон шовинизмые һүжэрөөхэ, эдэ гүрэнүүдэй арадуудай бэе бэедээ этигэлсэхэгүй, хеморолдохо ябадал һүжэрөөхэ энэ үндэһэн болгон хэрэглэжэ болохогүй гэжэ дахяад онсолон тэмдэглэхые Советскэ правительство хүсэхэ байна. Гараһан арсалдаагаа коммунистнууд нэгэ һаналтайшуул шэнгеэр нүхэрэй ёһоор зүбшэн хэлсэхын орондо КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд Совет орондо харша халдалганууды хэхэ, манай партида хардалга гүрдэлгэ хэхэ замда ороо. Энэ баримтые зүбтүүлхэ ямаршье арга байхагүй.

КНР-эй болон СССР-эй правительствануудай хоорондо, КПК болон КПСС-эй хоорондо элитээр үгэ буляалдахаяа болихо гээшэ мүнөө тохёолдоод байһан оршон байдалда урда мэтэ шухала зандаа гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэнэбди. Арсалдаата асуудалнуудые намдуу түбшэнөөр һайнаар зүбшэн хэлсэхын тулада, гараһан арсалдаае зайсуулха зам бэдэрэн олохын тулада элитээр буляалдаа хэхэеэ болихо тухай КПСС-эй ЦК хоёр партиин делегацинуудай Москвада уулзахын урда тээ, мүн энэ уулзалгыншье үедэ дурадхал оруулһан байгаа. Социализмын лагериие бэхижүүлхые үнэхөөрөөл хүсэгшэд, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхые оролдогшод элитээр буляалдаа хэжэ оролгые болюулха гэжэ эрмэлзэхэ ёһотой гээд бидэнэр мүнөөшье тоолонобди. Юуб гэхэдэ, элитээр хэгдэдэг буляалдаанууд имагтал арсалдаае һүжэрөөн гүнзэгырүүлхэ байна. Нэгэдэлэй түлөө имагтал үгэ хүүр дэлгэдэг, үнэндөө можо болохо политика бэелүүлдэг лэ хүнүүд буляалдаа болюулхаһаа арсажа шадаха байна бшуу.

1963 оной июлиин 5—20-до Москвада КПСС-эй болон КПК-гай түлөөлэгшэдэй хоорондо болоһон уулзалга дүүрэнгүй үлэһэн байгаа. Энэ уулзалга Хитадай делегациин дурадхалаар забһарлаһан, тэрэниие үргэлжэлүүлхэ тухай үгэеэ олголсогдоһон байгаа. КНР-эй правительствын, КПК-гай хүтэлбэриин һүүлэй үедэ хэһэн ябуулганууд, КПСС-тэ болон Советскэ Союзда эсэргүүгээр элитээр хэгдэжэ байһан хорото кампанинууд тэдэнэй тус уулзалгые үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһыень оройдоошье гэршэлжэ үгэнэгүй гэжэ заахa шухала байна.

Социалис хани нэгэдэлэй оронуудай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй ашa туһа тухай, эб найрамдалые болон бүхы арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ тухай үнэн зүрхэнһөө оролдолго гаргадаг дээрэһээ, тохёолдоһон арсалдаае зайсуулхын тулада бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхээр бидэнэр бэлэн байнабди. Хитадтай бүри нягта холбоотой болохо, коммунистнуудай зэргын нэгэдэлые бэхижүүлхэ талаар бидэнэр өөһэдһөө дулдыдаха бүхы юумые хээбди, хэжэшье байнабди.

Гэбэшье манай һайн һайхан дура хүсэлые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд буруугаар тайлбарилха болоо һаа, угаа ехээр эндүүрхэ байна. Хэрбээ тэдэгээр Советскэ Союзда эсэргүү хорото ябуулгануудаа саашадаань бэелүүлхэ, манай партиие болон бусад аха дүү партинуудые хардалга гүрдэлгые үргэлжэлүүлхэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ можо болохо ябадалаа шангадхаха хүсэлэнтэй байгаа һаа, энэ замдаа КПСС-эй, бүхы совет арадай зүгһөө эгээн лэ шанга харюу абахабди гэжэ тэдэнэр хүсэдөөр ойлгохо ёһотой.

Марксизм-ленинизмын гол ёһонуудһаа бидэнэр жааханааршье сухарихагүйбди, маанадай бэелүүлжэ байһан политика ямаршье харата муухай халдалгын нүлөөндэ орохогүй. Юуб гэхэдэ, манай партиин, бүхы коммунис хүдэлөөнэй ленинскэ хараа шэглэлые бэелүүлгэһээ совет хүнүүдэй, бүхы арадуудай шухалын шухала аша туһа, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй шэнэ амжалтанууд, эб найрамдалай болон социализмын хуби заяан дулдыдаха байна. Энэ ленинскэ үнэн зүб замһаа маанадые хадууруулха али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн манай парти тэмсэдэг байгаа, тэмсэхэшье.

ЭХЭ ОРОНДОО 8,5 МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯА ХУДАЛДАХЫН ТҮЛӨӨ

Түгэсхэлэй хүгжэмэй зэдэлхэеэ байхада

ҮГЛӨӨНЭЙ НАРАНААР үргэн тала дээгүүр үдхэн манан тунажа, үбһэ ногоо, ургамалые нойтон шүүдэр дарана. Намарай ольбоной дүтэлһэниие мэдүүлжэ, баруун, зүүн тээһээ хүйтэхэнөөр үлеэдэг болоод байна.

Иимэ нэгэ үглөөгүүр Бэшүүрэй Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Нимажап Будатарович Юмсуновай кабинедтэ орожо, артельдэ тарьяанай ургаса хуряалгын ямараар ябажа байһан тухай хөөрэлдөөбди.

— Тарьяалангай газарай га бүхэниие зүбөөр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, орооһо таряа болон бусад ургамалнуудые элбэг ехээр абахын тула энэ жэлдэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ. Нэн түрүүн ургаса багатай зеленко, обёос гэхэ мэтэ ургамалнуудай орондо шэниисэ, кукурузын тарилга эрид үргэдхөөбди. Байгша ондо бүхыдөө 5300 га шэниисэ, 1375 гектар кукуруза таригдаа. Тиигээд газарай элдүүрилгэ, тарилгын агротехникые баһал шэнэ, зүб гуримаар табижа, бүхы дээрээ муу бэшэ ургаса хуряагдаа. Тарьяалангай га бүриһөө дунда зэргээр 14—16 центнер шэниисэ абтаа. Кукурузашаднайшье эрхимээр ажаллана. Жамса Цоктоев, Илья Сафонов гэгшэд даажа абаһан газарайнгаа га бүриһөө 250—300 центнер ногоон эшэ намаа хуряагаа юм.

Орооһо тарьяанай элбэг баян ургаса абаһанай ашаар колхознай социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо амбаарта 18.122 центнер таряа оруулаа. Мүнөө ургаса хуряалга гол түлэб дүүрэжэ, хамта 6100 га орооһото ургамалнуудай 5200 гектарынь хуряагдаа, — гэжэ нүхэр Юмсунов хөөрэбэ.

Удаань артелиин бригаданuудаар ябажа, механизаторнуудай эршэтэ халуун ажалтай танилсаабди.

Гурбадахи отделениин полевой станһаа холо бэшэ һүүлшын хэдэн зуун га таряанда ороод, хуряажа ябаһан механизаторнууд Василий Богидаев, Владимир Сафонов гэгшэдтэй уулзабабди. Эдэнэр үглөөнэй шүүдэрэй хатамсаар хуряажа ороод, түлэг хүдэлжэ байба. Тэдэнэй үдэр бүриинь ажалай дүн бэшэжэ, комбайнуудтань хаданхай байна. Жэшээнь, «В. Богидаев «С-6» комбайнаар 18 үдэр соо 408 гектар хуряажа, 4500 центнер сохёо» гэжэ бэшэгдэнхэй. «В. Сафонов «СК-3» комбайнаар 470 га хуряажа, 5000 гаран центнер таряа сохёо» гээд уншанабди.

— Ажалдамнай ямаршье һаадгүй. Трактор, комбайнуудта тоһо, түлишэ поли дээрэмнай асаржа үгэнэ. Мүн үдэрынь хээрэ халуун эдеэн асарагдана. Машинын ямар нэгэ деталь, частиин эбдэрхэдэ байра дээрэнь түргэн заһажа, электрын хүсөөр гагнаха тухеэрэлгэтэй нүүдэл мастерской ходо ябажа байдаг. Манда ехэл амар болонхой,— гэжэ механизаторнууд хөөрэнэ.

Гурбадахи отделениинхид 1215 гектар шэниисэеэ сүм хуряажа дүүргээд, 15 мянган центнер таряа амбаартаа оруулаанхай. Тэрэнһээ 4500 центнер таряа гүрэндөө худалдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ обёосой ургаса хуряажа, зарим комбайнуудаа хүршэ, дүрбэдэхи отделенидэ туһалхаар эльгээгээ.

— Манай отделениин тарьяалан элһэлиг хүрьһэтэй аад, дүрбэдэхи отделениинхидэ орходоо таряамнай нэгэ бага урид эдеэшэдэг. Тиигээдшье тэдэнэй тарьяан манайхиһаа ехэ. Тиимэһээ бидэ ургаса хуряалгадань туһалнабди,— гэжэ эндэхи тарьяан ажалай бригадын бригадир Р. Р. Гнеушев хэлэнэ.

Тус отделенидэ нилээд наһатай болоһон механизатор Афанасий Михайлович Сизых хүдэлдэг. Хуряалгын эхилхэһээ бүри урда Афанасий Михайлович отделениие эрхилэгшэ Николай Куртошиндо ерээд, иигэжэ хэлээ:

— Тээ тэрэ сарай соо байһан хоёр хуушан «С-6» комбайнуудаа намда үгэгтыл даа. Заһаад, һэльбээд, мүнөө жэлтэ таряа хуряалсаад туршахамни. Иимэ шанга хүдэлмэриин ябажа байхада, хараад һууха аргагүй байна.

— Теэд тэдэ хоёртнай үнинэй хаягдаһан, хуушан комбайнууд ха юм. Юун мүртэй хүдэлхэб даа,—гэжэ эрхилэгшэнь урагша абабагүй.

— Үгы, юрэдөөл туршаад лэ үзэхэмни,—гээд, нүхэр Сизых хэлээ һэн.

Афанасий Михайлович нилээд носолдожо, һүүлэй һүүлдэ хоёр хаягдаһан комбайнуудые нэгэн болгожо заһаад, тарьяалан дээрэ гаралсаа бэлэй.

— Энэ яндаржа, «үбгэршэһэн» комбайнаар хаана холо ошохобши даа. Бэсэл дэмы зобоохошни —гэлдэжэ зариман гайхалсаба.

«Үбгэн» комбайншье наярхай түерхэй бөложо, һалганан шэшэрэн ябаад, аалиханшье һаа, яһалал хорoосотойгоор хүдэлжэ эхилбэ. Түрүүшын үдэр 13 гектар, удаань... 15, 16, 18, 20 гектар хүрэтэр хуряагаа.

— «Хүгшэн морин харгы алдахагүй» гэжэ зоной хэлсэдэгээр үтэлһэн механизатор «үбгэрһэн[illegible] байн хоёртнай данишье баһа[illegible] шэл байха, залуушуул, ойл[illegible] гэжэ Афанасий Михайлович [illegible] бэлэй.

Саашаа ябажа, хоёрдохи [illegible] лениин полевой стан Жалга[illegible] ерэбэбди. Эндэ үнинэй, дүрш[illegible] тэй комбайнер Чойжол Очи[illegible] жуудаа хүдөө ажахын тех[illegible] студент Бадмажап Доржиев [illegible] лагшатай хүдэлжэ, хамта 500 [illegible] ряагаад, 5000 үлүүтэй [illegible] орооһо сохёод, колхоз соогоо [illegible] сөөндэ түрүү һуури эзэлээ.

Отделениин тоог дээрэ алта[illegible] шэниисын обоонууд тобойлд[illegible] рэнэй забһараар хэдэн залуу [illegible] басагад, таряа хүрзөөр этэжэ[illegible] тиишэнь зөөжэ, гүйлдэнэ. Эл[illegible] һон машинануудай хүдэлхэ [illegible] залуушуулай омог дуун ми[illegible] замханагүй. Эндэ Буряадай [illegible] скэ техникумэй һурагшад В[illegible] на Гомбоева, Цыпигма Раднае[illegible] лентина Цыренова, Ольга Куз[illegible] Пылжит Бадмаева болон буса[illegible] наар хүдэлнэ.

Полевой станай улаан була[illegible] ороходо, досоогоо зохидоор шэ[illegible] дэнхэй. Ханаарнь социалис м[illegible] нэй дүрим, комбайнернуудай [illegible] тэдэнэй үдэр бүри хэһэн ажал[illegible] самбар дээрэ тодоор бэшээтэй[illegible] гоё уряа лозунгшье олон. Ш[illegible] радиоло табяатай, хажуугаар[illegible] дээрэ шэнэ газетэ, журнал [illegible] Эндэнь үдэшэндөө кино хар[illegible] тухеэрэлгэ бии.

Мухар-Шэбэрэй управлени[illegible] орооһо таряа ехээр худалдаж[illegible] циалис уялгаяа эгээн түрүүлэ[illegible] гээд, мүнөө баян ургасаяа х[illegible] барагсаахаяа байһан энэ ко[illegible] хидто ажалдань бүри ехэ [illegible] хүсөөд бусаа һэмди.

В. Ковал[illegible]

УБГЭЖӨӨЛНҮҮДЭЙ АШААР...

Түнхэнэй «Восточные саяны» колхозой үбгэд, хүгшэд ниитынгээ зөөридэ эзэн ёһоор хандажа, шадал зэргээрээ али болохо туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Хэдэн жэлэй үмэнэ жара наһаяа гүйсэжэ, амаралтада гараһан үбгэжөөлнүүд миин гэртээ һууха дурагүй, колхозойнгоо барилга дээрэ үбэл зунгүй ябажа байдаг юм. Жэшээнь, Цамсарай Самбялович Ошоровой хүтэлбэрилдэг үбгэжөөлнүүдэй урашуулай бригада мүнөө Галбай нютагта һү-һаалиин фермын 200 толгой малай байха байра шэнээр барижа эхилээ. Мүн үбгэжөөл Дамби Найданович Манжиев баһал нютагайнгаа үбгэдые суглуулжа тусхай бригада эмхидхээд, Хуурай Хобог нютагта 300 толгой малай байра шэнээр барижа байнхай.

Үүсхэлшэ, бэрхэ эдэнэрнай тус барилгануудаа октябриин арбаадаар дүүргээд, хуушан байрануудые һэльбэн заһабарилхаар зориг жонхой. Иигэжэ «Восточные саяны» колхозой ниитын һүрэг мал жэл бүри зохид һайн байраар хангагдахань.

Д. Будаев.

Улзытуевтанай бүлэ 500 гектар хадаба

Дүрбэн жэлэй саадатээ ургаса хуряалгын эхилхын урдахана Санжидма Очировна Улзытуева үбгэндөө хандажа:

— Нүхэр, хоюулаа комбайнда хүдэлхэдэмнай яаха юм,— гэжэ хэлэхэдэнь, Будажап Цыренович энеэн һагад:

— Эхэнэр хүнэй ажал бэшэ даа, хүндэ, юрэдөө, шадал зэргэхэнээрээ ажалаа хээд ябахадашни яаха юм, аа?— гээ бэлэй.

Санжидма Очировна һанаашаяал хүсэлдүүлжэ шадаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ургаса хуряалгын халуун хаһын эхилхэтэй адли Будажап Цыренович Санжидма Очировна хоёр нэгэ комбайн даажа абаад, таряа хуряалгада гарадаг заншалтай. Будажап Цыренович өөрынгөө һурагшаар омогорходог, тэрээндэ бүхы хэрэгээ найдадаг.

— Тэрээхэн Санжидмаань Будажапһаа үлүү комбайнер болонхой гэжэ юугээ хэлсэдэг бэ,— гэһэн үгэ нютаг зонойнь дунда таранхай. Хурамханай совхозой Хара-Модоной отделениинхид зүбшье хэлсэжэ болоо.

Энэ жэлэй ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, мүнөөдэр хүрэтэр Улзытуе[illegible] бүлэ 500 гаран [illegible] рай таряа хуряа[illegible]

Тэдэнэй даажа[illegible] дэг «СК-3» ком[illegible] мотор һүни орой[illegible] тор тарьяалан дээр[illegible] хинэһөөр. Ургаса[illegible] ряалга үшөөл [illegible] дүй хаям даа.

— Санжидма [illegible] ровнамнай Лээ[illegible] тэйдөө эгээ түр[illegible] талын корабль ж[illegible] һон эхэнэр гэж[illegible] гэжэ сугтаа х[illegible] нүхэдынь бидэндэ[illegible] горхон хэлээ һэн.

В. Нико[illegible]

Зураг дээрэ: У[illegible]евтанай бүлэ.

фотонь авто[illegible]

Ажалай нормо тогтоолгын ниитын бүлэ[illegible]

Ажалай нормо тогтоолгые, эмхидхэлгые саашадань һайжаруулхын, мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, доторойнгоо арга боломжонуудые элирүүлэн ажалда нэбтэрүүлхэ ябадалда хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зохёохы үүсхэл эдэбхиие дэмжэхын зорилгоор Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой цехүүдтэ ажалай нормо тогтоолгын ниитын бүлэгүүд һаяхан эмхидхэгдэбэ.

Эдэ бүлэгүүд заводой [illegible]турна, механическа, ап[illegible]на, шэрэм шудхалгын, [illegible]нэ, инструментальна боло[illegible] сад цехүүдтэ бии бол[illegible] Гадна эдэ бүлэгүүдые ха[illegible]хаһан заводой бүлэг эмх[illegible] дэһэн байна. Тус бүлэгү[illegible] хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэ[illegible] гаран хүниинь хүдэлмэ[illegible] юм.

Редактор **Ц. О. ОЧИР[illegible]**

ХИЛЫН-СААНАҺАА

Гол анхарал хандуулагдана

СОФИ, сентябриин 21. (ТАСС). Советскэ правительствын мэдүүлгын түрүүшын хубиие Болгариин бүхы түбэй газетэнүүд мүнөөдэр түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо.

Мэдүүлгын текст Болгариин бүхы радиостанцинуудаар дамжуулагдаа.

Москвада баталагдаһан договорые Хитадай правительствын буруушааһан ушар коммунис хүдэлөөнэй хамтаараа зохёоһон хараа шугамһаа сухариһан ябадал болоно гэжэ Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн эдэ үгэнүүдые «Отечествен фронт» гэжэ газетэ тусгаар илгаруулжа толилоо.

Атомна бомботой болохые Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй эрмэлзэлгэ тэдэнэй бэелүүлдэг гадаадын политикын зорилго тухай һэжэг түрүүлнэ гээд газетэ онсолон тэгдэглэнэ.

ИНДИ. Делиин политехническэ институтда совет номуудай ехэ выставкэ нээгдээ. Техникын талаар совет учебнигүүд, наука болон научно-дэлгэрэнгы литература табигданхай. Эдэ номууд Индидэ олоор тарадаг болоһон байха юм. Тус номууд Советскэ Союзда, мүн Индиин элдэб болон Англиин хэлэнүүд дээрэ нютагай хэблэлнүүдээр барлан гаргагдаһан байха юм. Ажабайдалайнгаа бүхы һалбаринуудта совет арадай түйлаһан амжалтануудые харуулһан фотовитринэнүүд выставкын байшан соо эмхидхэгдэнхэй. Зураг дээрэ: выставкын байшангай үүдэндэ.

ТАСС-ай фотохронико.

„Үрэ гаргахагүй һэдэлгэ“

ПРАГА, сентябриин 21. (ТАСС). Советскэ правительствын мэдүүлгэдэ Прагын түбэй газетэнүүд мүнөөдэр ехэ анхарал хандуулна.

«Москвагай договор муушалха гэһэн Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй һэдэлгэһээ үрэ гарахагүй» гэһэн гаршагтайгаар СССР-эй правительствын мэдүүлгын түрүүшын хубиие «Руде право» гэжэ газетэ хүсэдөөр толилоо.

Советскэ правительствын мэдүүлгын дэлгэрэнгы удхые Чехословакиин хэблэлэй бусад органууд толилһон байна. Тиихэдээ, социалис оронуудай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые һуларуулха гэһэн Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй һэдэлгэнүүдые СССР-эй правительство эрид шууд буруушаана, Хитадай компартиин болон правительствын хүтэлбэрилэгшэд дайн болон эб найрамдалай асуудалнуудаар уласхоорондын хүдэлөөнэй хамтаараа хараалан зохёоһон шугамһаа хадуураа гэжэ газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

Сагай улари

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, хура бороон орохогүй. Зүүн хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 0—2, үдэртөө 10—12 градус дулаан болохоор хараалагдана.

Сентябриин 25—26-най үдэрнүүдтэ республика дотор нэгэ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, хура бороон орохогүй. Зүүн хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудаар һүниндөө 4—9 градус хүйтэн, бусад газар нютагуудта 4 градус хүйтэнһөө 1 градус хүрэтэр дулаан байха. Үдэртөө 11—16 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан[illegible] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре[illegible]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2[illegible] отделов: сельскохозяйственного производства и парти[illegible] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и па[illegible]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологиче[illegible] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсе[illegible] ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перево[illegible] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00533. Зак. № 5090.